





























Informacja o sytuacji banków w okresie styczeń-wrzesień 2009 r.

Opracowanie:
Andrzej Kotowicz
przy współpracy Wydziału Analiz Sektora Bankowego
Departament Nadzoru Sektora Bankowego
Pion Nadzoru Bankowego
Urząd Komisji Nadzoru Finansowego

Spis treści

PODSTAWOWE DANE (wzrost/spadek w okresie 09/2009-12/2008)	4
NAJWAŻNIEJSZE SPOSTRZEŻENIA I WNIOSKI	5
GŁÓWNE KIERUNKI ROZWOJU	6
Działalność kredytowa i inwestycyjna	7
Źródła finansowania działalności	10
WYNIK FINANSOWY	12
GŁÓWNE OBSZARY RYZYKA	16
Płynność	16
Ryzyko kredytowe.....	17
Adekwatność kapitałowa.....	19
GŁÓWNE KIERUNKI DZIAŁAŃ NADZORU W 2009 r.	21
Działania regulacyjne	21
Działania nadzorcze	21
ANEKS STATYSTYCZNY	22

PODSTAWOWE DANE (wzrost/spadek w okresie 09/2009-12/2008)

ZATRUDNIENIE		-4679	(osób)
SIEĆ PLACÓWEK		225	(jednostek)
WYNIK FINANSOWY		-44,6%	(w porównaniu do I-IX 2008 r.)
liczba banków wykazujących stratę		23	(udział w aktywach sektora 13,9%)
SUMA BILANSOWA		0,6%	
KREDYTY		5,8%	
Gospodarstwa domowe		9,7%	
- konsumpcyjne		12,0%	
- mieszkaniowe		8,8%	
złotowe		19,0%	
walutowe		4,3%	
Przedsiębiorstwa		-0,9%	
- działalność bieżąca		-4,5%	
- nieruchomości		4,5%	
- inwestycyjne		1,5%	
DEPOZYTY		6,2%	
Gospodarstwa domowe		9,8%	
Przedsiębiorstwa		-1,7%	
KREDYTY ZAGROŻONE		60,3%	(udział wzrósł z 4,5% do 6,8%)
Gospodarstwa domowe		52,2%	(udział wzrósł z 3,5% do 4,9%)
- konsumpcyjne		60,2%	(udział wzrósł z 6,6% do 9,4%)
- mieszkaniowe		49,3%	(udział wzrósł z 1,0% do 1,4%)
złotowe		38,1%	(udział wzrósł z 2,0% do 2,4%)
walutowe		67,2%	(udział wzrósł z 0,6% do 0,9%)
Przedsiębiorstwa		68,6%	(udział wzrósł z 6,1% do 10,4%)
PLYNNOŚĆ			
liczba banków niespełniających Uchwały 386/2008		13	(udział w aktywach sektora 0,3%)
ADEKWATNOŚĆ		15,1%	
Fundusze własne		7	(udział w aktywach sektora 0,1%)
liczba banków niespełniających wymogów		-1,6%	
Całkowity wymóg kapitałowy		13,1%	(poziom współczynnika)
Współczynnik wypłacalności		3	(udział w aktywach sektora 0,1%)
liczba banków o współczynniku < 8%			

NAJWAŻNIEJSZE SPOSTRZEŻENIA I WNIOSKI

(+)

- ✓ utrzymanie stabilnej sytuacji w zakresie płynności,
- ✓ rekordowe zwiększenie kapitałów i silny wzrost współczynnika wypłacalności,
- ✓ silny wzrost depozytów gospodarstw domowych,
- ✓ zmiana w zakresie struktury walutowej nowo udzielanych kredytów mieszkaniowych - przewaga złotego,
- ✓ stopniowe wygasanie problemu walutowych transakcji pochodnych,

(-)

- ✓ silne pogorszenie jakości portfela kredytowego,
- ✓ spadek wyników finansowych prawie o połowę głównie na skutek wzrostu odpisów na rezerwy,
- ✓ niska dynamika akcji kredytowej (spadek finansowania przedsiębiorstw)
- ✓ spadek depozytów sektora przedsiębiorstw,
- ✓ obniżenie ratingu niektórych banków,
- ✓ ponowne nadmierne łągodzenie standardów w zakresie polityki kredytów mieszkaniowych.

Pomimo silnego pogorszenia dochodowości (głównie przez wzrost odpisów) sytuacja sektora bankowego w pierwszych trzech kwartałach br. pozostawała stabilna. Jednocześnie dzięki rekordowemu wzrostowi bazy kapitałowej banków, do jakiego doszło w tym okresie, zdecydowanie wzrosła stabilność sektora bankowego (w tym jego zdolność do absorbowania potencjalnych strat) oraz zwiększył się potencjał rozwoju akcji kredytowej. Tym samym średniookresowe perspektywy rozwoju sektora bankowego nie budzą obaw.

Podstawowym źródłem zagrożeń dla sektora bankowego pozostaje otoczenie zewnętrzne, a ściślej zagrożenia wynikające z silnego spadku aktywności gospodarczej (skutkujące ostatecznie pogorszeniem sytuacji finansowej kredytobiorców i ograniczeniem możliwości wzrostu bazy depozytowej) oraz nadal trudnej sytuacji na rynku finansowym.

Utrzymanie stabilności sektora bankowego wymaga kontynuowania działań dostosowawczych i zapobiegawczych po stronie banków oraz stabilizowania ich otoczenia gospodarczego. To ostatnie jest jednak szczególnie trudne, zważywszy, że większość zagrożeń wynika z wydarzeń mających miejsce poza Polską.

Pożądane działania:

Banki:

- ✓ wzmocnienie procedur kredytowych, zwłaszcza w obszarze kredytów konsumpcyjnych i mieszkaniowych - konieczność pełnej i rzetelnej weryfikacji zdolności kredytowej,
- ✓ wzmocnienie działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych,
- ✓ dostosowanie zarządzania ryzykiem do aktualnych warunków rynkowych (zapewnienie odpowiedniego poziomu aktywów płynnych i bufora kapitałowego),
- ✓ dalsze działania zmierzające do pozyskania długoterminowych źródeł finansowania,
- ✓ przebudowa sposobów formułowania strategii rozwoju banków, które powinny być oparte na zapewnieniu ich długoterminowej stabilności a nie maksymalizacji krótko- i średnioterminowych zysków. Konieczne jest przebudowanie struktur banków i systemów wynagradzania w kierunku wzmocnienia pionów analiz i zarządzania ryzykiem (zwłaszcza w ujęciu średnio- i długoterminowym, m.in. po to, aby odzwierciedlały całkowitą efektywność produktów przez pełny okres ich pozostawania w portfelu).

Otoczenie zewnętrzne (kraj):

- ✓ stałe monitorowanie sytuacji podmiotów dominujących wobec polskich banków,
- ✓ odpowiedzialna polityka monetarna i fiskalna,
- ✓ wsparcie sektora przedsiębiorstw,
- ✓ budowanie pozytywnego wizerunku polskiej gospodarki.

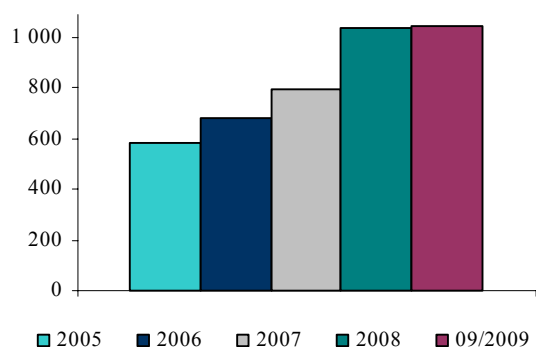
GLÓWNE KIERUNKI ROZWOJU

Silny spadek aktywności gospodarczej, osłabienie sytuacji finansowej przedsiębiorstw i sytuacji na rynku pracy oraz związane z tym pogorszenie nastrojów konsumentów i przedsiębiorstw¹, pogorszenie sytuacji sektora finansów publicznych, połączone z utrzymującą się niepewnością na rynkach finansowych i niechęcią do ryzyka, przełożyło się na pogorszenie perspektyw działalności sektora bankowego. W konsekwencji banki skoncentrowały się na dostosowywaniu modelu biznesu do trudnych warunków zewnętrznych, co przejawiało się m.in. w zaostrzeniu polityki kredytowej, zwiększeniu portfela papierów skarbowych i NBP, nacisku na pozyskanie depozytów oraz kontroli kosztów.

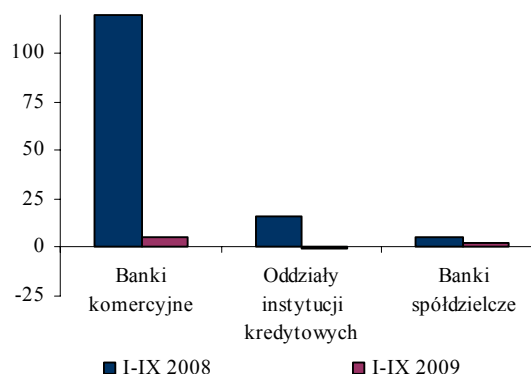
Na koniec września br.:

- **działalność operacyjną prowadziło** 51 banków komercyjnych, 18 oddziałów instytucji kredytowych oraz 578 banków spółdzielczych (w stosunku do końca ub.r.: liczba banków komercyjnych zmniejszyła się o 1 - Dominet połączył się z Fortis Bank²; utworzono 2 oddziały i zlikwidowano również 2 oddziały; doszło do połączenia 2 banków spółdzielczych),
- w sektorze bankowym **zatrudnionych** było 176,6 tys. osób (181,3 tys. osób na koniec ub.r.; spadek o 2,6%),
- **sieć placówek** składała się z 14 905 jednostek (14 678 na koniec ub.r.; wzrost o 1,5%).

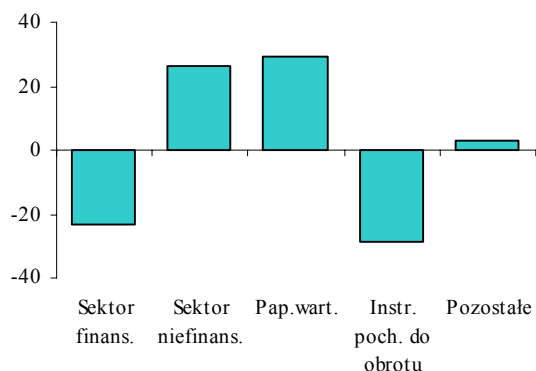
Suma bilansowa sektora bankowego (mld zł)



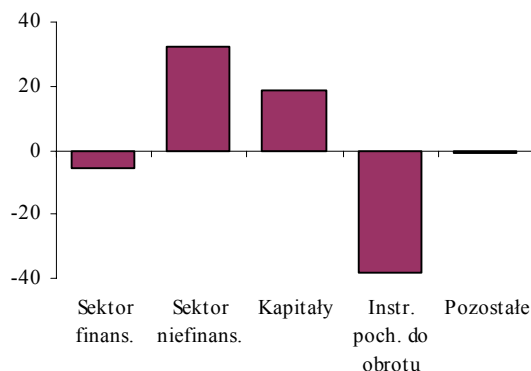
Przyrost sumy bilansowej (mld zł)



Zmiana stanu głównych pozycji aktywów w 2009 r. (mld zł)



Zmiana stanu głównych pozycji pasywów w 2009 r. (mld zł)



Suma bilansowa sektora bankowego **zwiększyła się jedynie o 0,6%** (rok/rok wzrost o 11,8%)³ z 1 039,1 mld zł na koniec 2008 r. do 1 045,7 mld zł na koniec września br. Stagnacja wartości sumy bilansowej wynikała z wyhamowania akcji kredytowej oraz obserwowanej od drugiej połowy lutego br. aprecjacji złotego (powodującego spadek złotej wartości pozycji wyrażonych w walutach obcych). Jednak **największy wpływ wywarł spadek pozycji bilansowych związanych z wyceną instrumentów pochodnych przeznaczonych do**

¹ Od momentu osiągnięcia przez wskaźniki najniższych wartości na przełomie lutego i marca br. obserwowana jest systematyczna poprawa nastrojów.

² Ponadto 3 małe banki zagraniczne poinformowały o zamiarze zakończenia działalności.

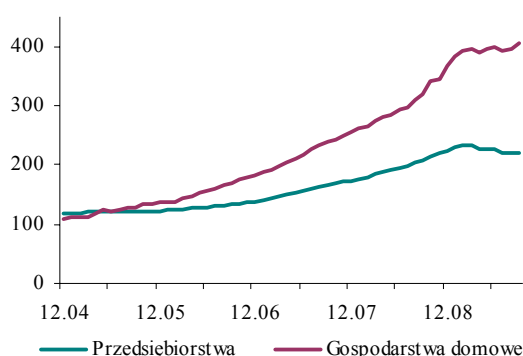
³ W bankach komercyjnych suma bilansowa wzrosła o 0,6% (rok/rok o 11,9%), w oddziałach instytucji kredytowych zmniejszyła się o 1,4% (rok/rok wzrosła o 15,2%), a w bankach spółdzielczych wzrosła o 4,0% (rok/rok wzrosła o 7,7%).

obrotu, co można tłumaczyć zapadaniem i nieodnawianiem pozycji w walutowych instrumentach pochodnych (spadek wartości bilansowej pozycji instrumenty pochodne przeznaczone do obrotu wyniósł 28,5 mld zł).

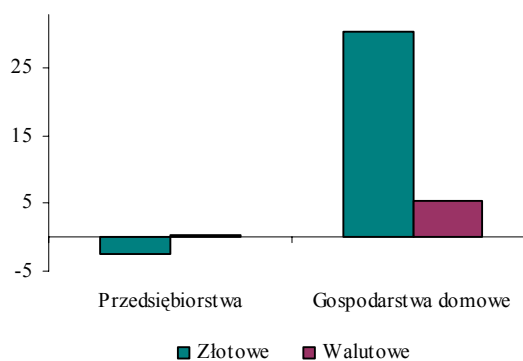
Działalność kredytowa i inwestycyjna

Pogorszenie perspektyw wzrostu gospodarczego oraz utrzymująca się niepewność na rynkach finansowych spowodowały z jednej strony ograniczenie popytu na kredyt, a z drugiej zaostrzenie polityki kredytowej banków.

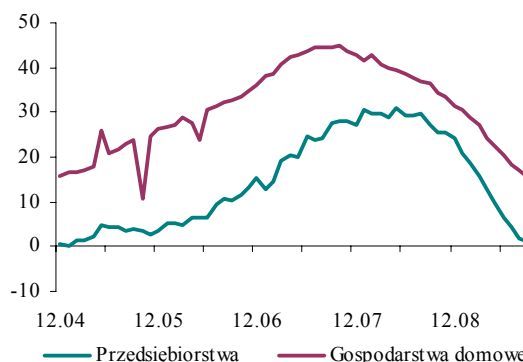
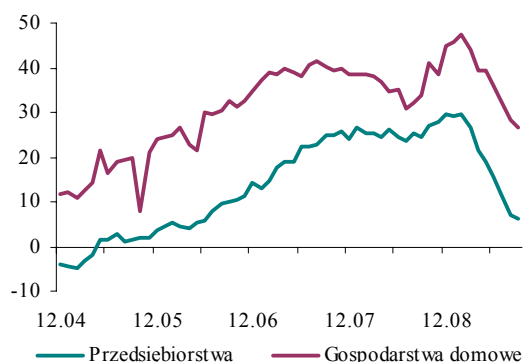
Kredyty dla sektora niefinansowego (mld zł)



Nominalny przyrost kredytów w 2009 r. (mld zł)



Roczne tempo wzrostu kredytów dla sektora niefinansowego (%) Tempo wzrostu skorygowane o zmiany kursu walutowego (%)



W okresie styczeń-wrzesień br. **wartość kredytów dla sektora niefinansowego** (wg wartości nominalnej) wzrosła o 5,8% (rok/rok o 18,5%)⁴ z 593,4 mld zł na koniec 2008 r. do 627,5 mld zł na koniec września br., przy czym wartość kredytów złotych zwiększyła się o 7,3% (28,3 mld zł), a walutowych o 2,8% (5,9 mld zł). Podwyższona zmienność kursu złotego powodowała jednak istotne wahania stanu kredytów na przestrzeni br. Gdyby jednak przyjąć poziom kursów z końca ub.r. to wzrost portfela kredytowego wyniósłby również około 5,8%⁵, co wynika z faktu, że kurs CHF⁶ na koniec września br. 2,7976 był niemal identyczny jak na koniec ub.r. kiedy wynosił 2,8014, a kursy pozostałych walut były zbliżone do poziomów z końca ub.r. (w związku z tym w dalszej części pominięto kwestię wpływu wahań kursów walut na dynamikę kredytów).

W obliczu trudnej sytuacji makroekonomicznej banki przyjęły mniej lub bardziej zachowawcze postawy. Jednak wbrew obawom, większość banków nie ograniczyła poziomu finansowania. Trzeba przy tym dodać, że tempo wzrostu akcji kredytowej obserwowane w okresie ostatniego boomu kredytowego było trudne do utrzymania (efekt bazy statystycznej, kwestia źródeł finansowania akcji kredytowej i wymogów kapitałowych banków), a ponadto groziło powstaniem wielu napięć i nierównowagi w gospodarce (m.in. skokowy wzrost cen na rynku nieruchomości wynikał z taniego i bardzo łatwo dostępnego kredytu).

Spośród banków komercyjnych tylko 1/3 zmniejszyła poziom kredytowania, a pozostałe dokonały rozszerzenia akcji kredytowej, z czego w 20 bankach tempo wzrostu przekroczyło 10%. W sektorze banków spółdzielczych

⁴ W bankach komercyjnych o 5,5% (rok/rok o 19,0%), w oddziałach instytucji kredytowych o 3,7% (18,8%), a w bankach spółdzielczych o 11,6% (11,5%).

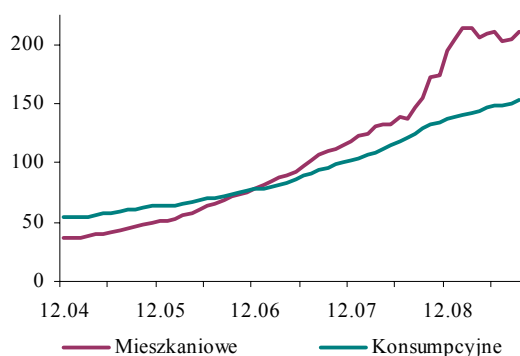
⁵ Ze względu na ograniczenia systemu sprawozdawczości obliczenia oparto na uproszczonym założeniu, że w przypadku gospodarstw domowych i instytucji niekomercyjnych 100% kredytów walutowych udzielanych jest w CHF, a w przypadku przedsiębiorstw 60% kredytów walutowych udzielanych jest w EUR, a 40% w USD.

⁶ Około 70% zadłużenia sektora niefinansowego w walutach obcych to kredyty denominowane w CHF.

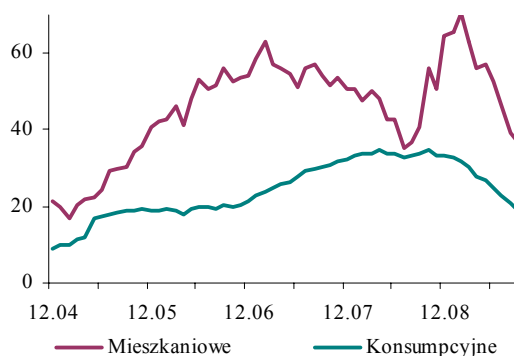
jedynie 40 banków (7% ogółu) zmniejszyło poziom finansowania, a pozostałe dokonały jego zwiększenia, przy czym w aż 322 bankach wzrost akcji kredytowej przekroczył 10%.

Spośród 15 dużych banków o aktywach powyżej 20 mld zł, jedynie 4 ograniczyły akcję kredytową, a w pozostałych wystąpił jej wzrost (w tym 3 o ponad 10%). Warto przy tym odnotować odmienne strategie 2 największych banków w systemie – PKO BP dokonał rozszerzenia akcji kredytowej, a Pekao charakteryzujący się bardziej konserwatywnym modelem biznesu dokonał jej redukcji. W rezultacie PKO BP nie tylko odzyskał pozycję lidera w systemie bankowym, ale dość szybko dystansuje drugi z banków.

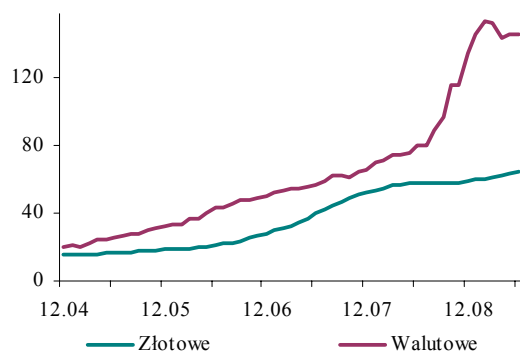
Kredyty dla gospodarstw domowych (mld zł)



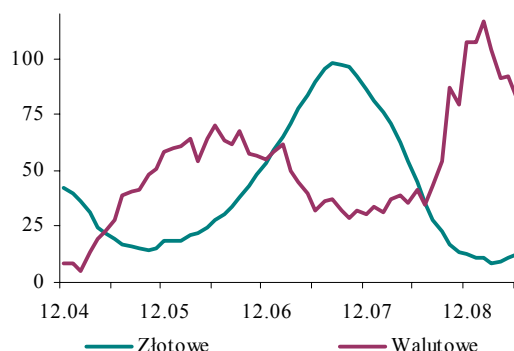
Roczne tempo wzrostu kredytów dla gospodarstw domowych (%)



Struktura kredytów mieszkaniowych (mld zł)



Roczne tempo wzrostu kredytów mieszkaniowych (%)



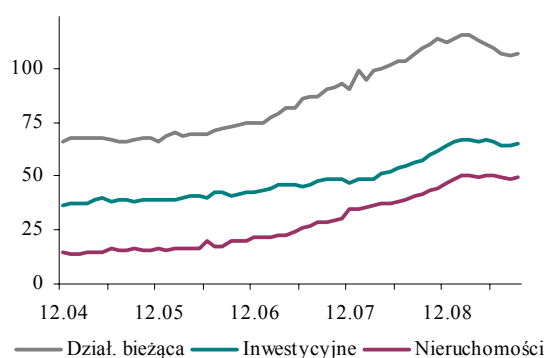
Kredyty dla gospodarstw domowych zwiększyły się o 9,7% (rok/rok o 26,5%) z 368,6 mld zł na koniec ub. r. do 404,5 mld zł na koniec września br., przy czym wartość kredytów złotych wzrosła o 13,9% (30,4 mld zł), a walutowych o 3,7% (5,5 mld zł).

Portfel kredytów **mieszkaniowych** zwiększył się o 8,8% (rok/rok o 36,6%) z 194,0 mld zł do 211,0 mld zł, przy czym wartość kredytów złotych wzrosła o 19,0% (o 11,2 mld zł), a walutowych o 4,3% (5,8 mld zł). Na koniec września br. kredyty walutowe stanowiły 66,7% całego portfela kredytów mieszkaniowych (69,5% na koniec ub.r.). Oznacza to istotną zmianę w stosunku do 2008 r., który do jesieni charakteryzował się dominacją kredytów walutowych.

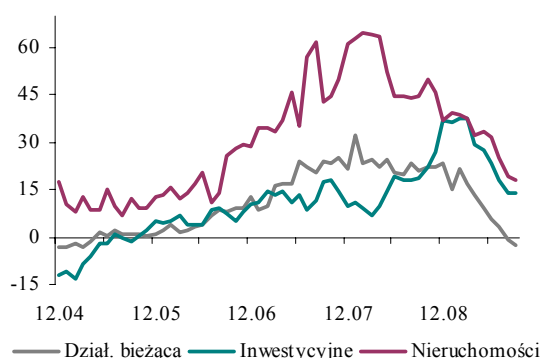
Zmiany w polityce kredytowej banków należy uznać za korzystne z punktu widzenia długoterminowej stabilności sektora bankowego i bezpieczeństwa klientów (w wielu bankach kredyty walutowe zostały obłożone „zaporowymi” marżami, wysokimi wymaganiami w zakresie dochodów lub zostały wycofane z oferty). W tym miejscu trzeba stwierdzić, że pewien niepokój wzbudza pojawiająca się w mediach kwestia zachęcania przez niektórych analityków do przewalutowania kredytów złotych na CHF lub zaciągania nowych kredytów w tej walucie, wynikająca z obserwowanego od marca br. stopniowego umocnienia złotego. W związku z tym należy stwierdzić, że lata 2008-2009 pokazały, jak bardzo niestabilne mogą być kursy walut i jak kosztowne mogą być skutki błędnych decyzji. Dlatego też każdy z kredytobiorców lub potencjalnych kredytobiorców powinien kierować się samodzielną analizą potencjalnych korzyści oraz strat i dopiero na tej podstawie podejmować decyzję („korzyści mogą być duże, ale straty jeszcze większe i nieodwracalne”). Należy też wyraźnie podkreślić, że niezmiernie mało prawdopodobne jest to, że obecny poziom rekordowo niskich stóp banku centralnego Szwajcarii zostanie utrzymany w perspektywie wielu lat, a tym bardziej dziesięcioleci, czyli w okresie na jaki zaciągane są tego rodzaju kredyty.

Wartość kredytów na cele **konsumpcyjne** zwiększyła się o 12,0% (rok/rok o 19,0%) z 136,5 mld zł do 152,8 mld zł. Wzrost ten odbył się pomimo zaostrożenia polityki kredytowej banków w tym obszarze.

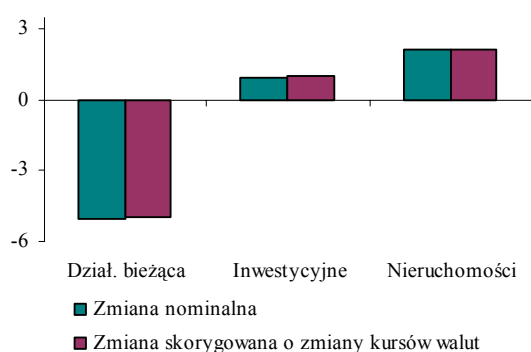
Kredyty dla przedsiębiorstw (mld zł)



Roczne tempo wzrostu kredytów dla przedsiębiorstw (%)



Przyrost kredytów dla przedsiębiorstw w 2009 r. (mld zł)



Kredyty dla sektora przedsiębiorstw zmniejszyły się o 0,9% (rok/rok wzrosły o 6,2%) z 222,6 mld zł na koniec ub. r. do 220,6 mld zł na koniec września br.

Niepokoiki przy tym spadek kredytów **na działalność bieżącą** o 4,5% (rok/rok spadek o 2,3%). Kredyty na **nieruchomości** wzrosły o 4,5% (rok/rok wzrost o 18,0%), a kredyty **inwestycyjne** zwiększyły się o 1,5% (rok/rok wzrost o 13,7%).

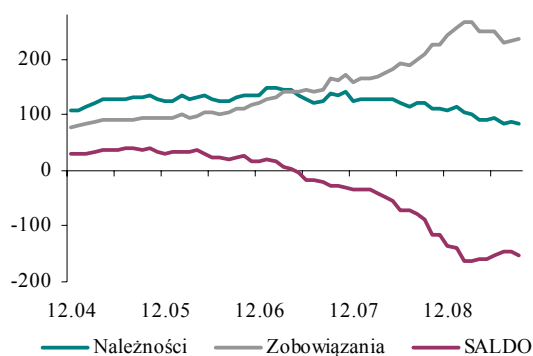
Niska dynamika akcji kredytowej dla przedsiębiorstw wynikała jednak nie tylko z zaostrzenia polityki kredytowej banków, ale również ze zmniejszenia popytu na kredyt ze strony przedsiębiorstw, które wobec spadku popytu ograniczały produkcję oraz dokonywały weryfikacji planów inwestycyjnych.

Wzrost awersji do ryzyka, zmniejszenie wzajemnego zaufania pomiędzy bankami (będące pochodną kryzysu) oraz trudności w pozyskaniu finansowania przełożyły się na spadek **należności od sektora finansowego** o 21,8% (z 107,2 mld zł na koniec 2008 r. do 83,9 mld zł na koniec września br.). Uwagę przy tym zwraca silny spadek należności od nierezydentów (z 44,3 mld zł do 28,7 mld zł, tj. o 35,2%), co pośrednio wskazuje, że nie może być mowy o finansowaniu zagranicznych spółek-matek przez polskie banki. Zmniejszyły się również środki utrzymywane na rachunku w NBP.

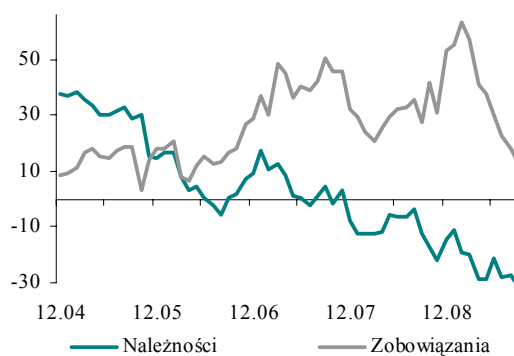
Z drugiej strony, pomimo dokonanego w styczniu br. przedterminowego wykupu obligacji NBP (wyemitowanych w związku z obniżeniem stopy rezerw obowiązkowych) banki zwiększyły **portfel papierów wartościowych** (głównie bonów pieniężnych NBP oraz polskich papierów skarbowych) o 16,2% (z 180,9 mld zł na koniec ub. r. do 210,2 mld zł na koniec września br.), które stanowiły bezpieczny „bufor płynności”.

Źródła finansowania działalności

Należności i zobowiązania wobec sektora finansowego (mld zł)

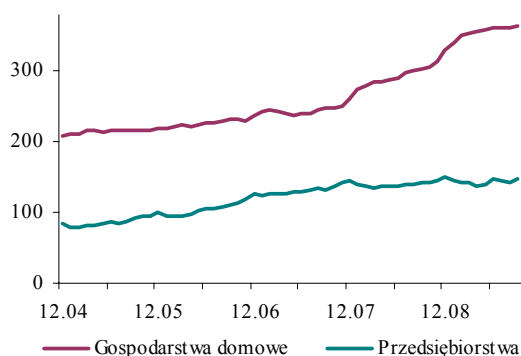


Roczne tempo wzrostu należ. i zob. wobec sek. finansowego (%)

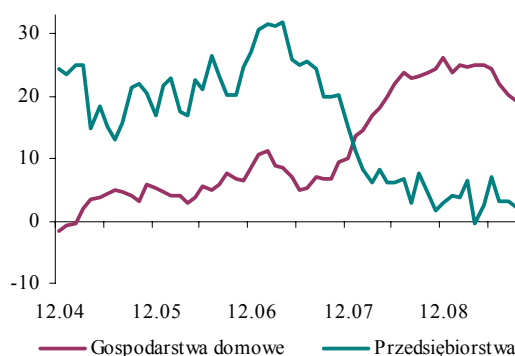


Zobowiązania wobec sektora finansowego zmniejszyły się o 2,2% (rok/rok wzrosły o 13,2%) z 242,2 mld zł na koniec ub.r. do 236,8 mld zł na koniec września br. Zwraca przy tym uwagę znaczny spadek zobowiązań wobec rezydentów (o 9,3%), podczas gdy zobowiązania wobec nierezydentów pozostały na poziomie zbliżonym do końca ub. r. (wzrost o 1,4%). Takie kształtowanie agregatów z jednej strony może pośrednio świadczyć o utrzymywaniu się trudności w pozyskaniu finansowania na rynku międzybankowym, a z drugiej o braku odpływu kapitałów zagranicznych (wbrew obawom nie widać ograniczenia finansowania).

Depozyty sektora niefinansowego (mld zł)



Roczne tempo wzrostu depozytów sektora niefinansowego (%)



Depozyty sektora niefinansowego wzrosły o 6,2% (rok/rok o 13,7%) z 494,1 mld zł na koniec ub. r. do 524,8 mld zł na koniec września br. Głównym czynnikiem wzrostu było powiększenie depozytów gospodarstw domowych.

- **depozyty gospodarstw domowych** zwiększyły się o 9,8% (rok/rok o 19,4%) z 330,8 mld zł do 363,1 mld zł, co wynikało ze wzrostu płac, uatrakcyjnienia oferty depozytowej banków („wojna depozytowa”) oraz pogłębienia spadków na rynku akcji w pierwszych dwóch miesiącach br. w rezultacie czego kontynuowano wycofywanie części środków z funduszy inwestycyjnych i lokowano je m.in. w systemie bankowym. Jednak biorąc pod uwagę stopniowe pogorszenie sytuacji na rynku pracy (coraz niższa dynamika wzrostu wynagrodzeń i wzrost stopy bezrobocia), silne odbicie na rynku akcji obserwowane od marca br. (od kwietnia br. obserwuje się stopniowy napływ środków do funduszy), jak też stopniowe zmniejszanie oprocentowania depozytów można oczekiwać, że w kolejnych miesiącach tempo wzrostu depozytów najprawdopodobniej ulegnie zmniejszeniu. Warto przy tym zauważyć, że zasadniczy przyrost depozytów nastąpił w styczniu i lutym br. (łącznie o blisko 20 mld zł), w kolejnych miesiącach przyrost był coraz mniejszy, a o od czerwca obserwowana jest stabilizacja poziomu depozytów gospodarstw domowych. Silny wzrost depozytów w styczniu i lutym może być tłumaczony (obok „wojny depozytowej”) przesunięciem części konsumpcji na późniejsze okresy w związku z silnymi obawami gospodarstw domowych o eskalację

⁷ W bankach komercyjnych o 6,4% (rok/rok o 13,7%), w oddziałach instytucji kredytowych o 20,4% (32,1%), a w bankach spółdzielczych obniżyły się o 0,1% (wzrost o 8,3%).

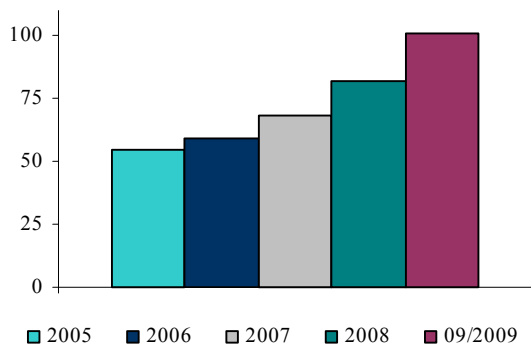
kryzysu finansowego (potwierdzają to m.in. bardzo niskie odczyty wskaźników optymizmu konsumentów jakie odnotowano w okresie styczeń-marzec br.).

- **depozyty sektora przedsiębiorstw** zmniejszyły się o 1,7% (rok/rok wzrosły o 2,3%) z 149,1 mld zł do 146,6 mld zł, co należy wiązać z pogorszeniem sytuacji finansowej wielu przedsiębiorstw, procesem delewarowania w rezultacie którego część przedsiębiorstw stara się zmniejszyć zadłużenie oraz z zaostrzeniem polityki kredytowej banków, co powoduje, że przedsiębiorstwa w większym stopniu wykorzystują własne środki do finansowania działalności bieżącej i inwestycyjnej.

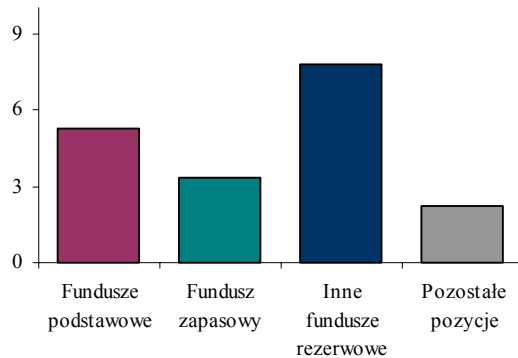
Zobowiązania wobec sektora instytucji rządowych i samorządowych wzrosły o 20,3% (z 53,5 mld zł na koniec ub. r. do 64,4 mld zł na koniec września br.). W związku z pogarszającą się sytuacją sektora finansów publicznych zachodzi obawa, że w kolejnych miesiącach dynamika wzrostu depozytów tego sektora ulegnie osłabieniu.

Zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych zmniejszyły się o 4,4% (z 12,6 mld zł na koniec ub.r. do 11,9 mld zł na koniec września br.).

Kapitały i zobowiązania podporządkowane (mld zł)



Przyrost poszczególnych pozycji funduszy w I półr. 2009 (mld zł)

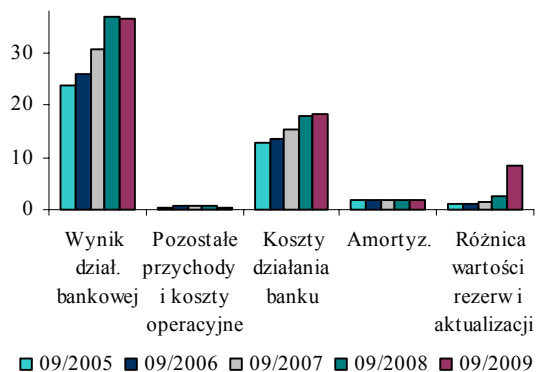


Kapitały (fundusze) i zobowiązania podporządkowane sektora bankowego wzrosły aż o 22,6% z 82,3 mld zł na koniec ub.r. do 100,8 mld zł na koniec września br. Wzrost funduszy wynikał głównie ze zwiększenia kapitałów podstawowych (o 5,2 mld zł) oraz funduszu zapasowego (o 3,3 mld zł) i innych funduszy rezerwowych (o 7,8 mld zł) w rezultacie podziału zysków za 2008 r. a w mniejszym stopniu z tytułu innych pozycji (m.in. zobowiązania podporządkowane wzrosły o 1,4 mld zł, a fundusz ogólnego ryzyka o 0,9 mld zł). W najbliższym czasie istotny wpływ na wzrost kapitałów będzie miała duża emisja akcji PKO BP (planowane jest pozyskanie około 5 mld zł).

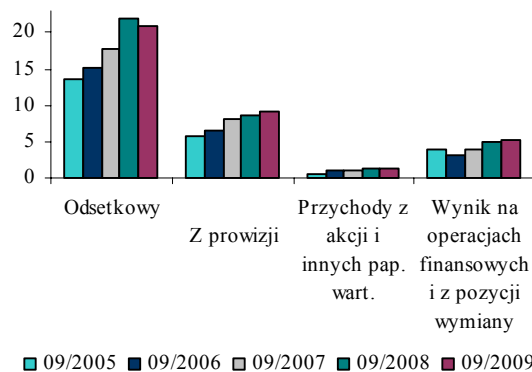
WYNIK FINANSOWY

Postępujące osłabienie gospodarki oraz trudne warunki na rynku finansowym wywarły silny negatywny wpływ na wyniki finansowe sektora bankowego.

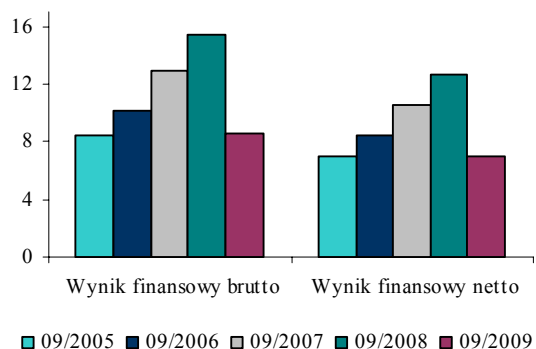
Elementy tworzenia wyniku sektora bankowego (mld zł)



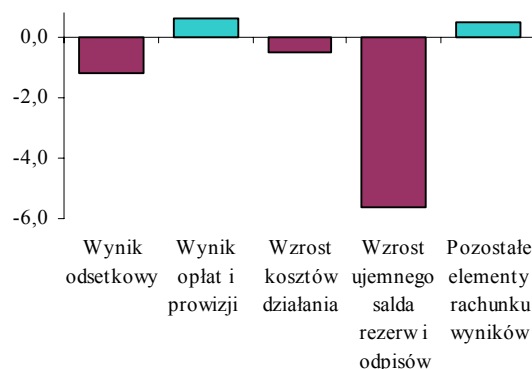
Elementy tworzenia wyniku działalności bankowej (mld zł)



Wynik finansowy brutto i netto sektora bankowego (mld zł)



Źródła poprawy/pogorszenia wyników 09/09 – 09/08 (mld zł)



W okresie styczeń-wrzesień br. wynik finansowy netto sektora bankowego wyniósł 7,0 mld zł i był o 44,6% (o 5,6 mld zł) niższy niż w analogicznym okresie 2008 r. (w I kw. wynik wyniósł 2,1 mld zł; w II - 2,2 mld zł, a w III - 2,7 mld zł).

Słabe wyniki banków spowodowane zostały wzrostem odpisów wynikających z pogorszenia sytuacji finansowej części kredytobiorców i rozliczenia walutowych transakcji pochodnych, spadkiem wyniku odsetkowego oraz wzrostem kosztów działania.

Spośród 647 banków i oddziałów instytucji kredytowych prowadzących działalność operacyjną jedynie 92 odnotowały poprawę wyników finansowych (głównie banki spółdzielcze), a pozostałe ich pogorszenie w stosunku do analogicznego okresu 2008 r. (w 93 bankach wynik był o ponad połowę niższy).

Pomimo silnego pogorszenia wyników jedynie 23 banki (12 banków komercyjnych, 9 oddziałów instytucji kredytowych i 2 banki spółdzielcze) odnotowały stratę netto w łącznej wysokości 1,2 mld zł. Podmioty te skupiały 13,9% aktywów sektora. Trzeba przy tym zaznaczyć, że straty większości oddziałów instytucji kredytowych i 2 banków komercyjnych wynikały głównie z ich wczesnej fazy rozwoju, w związku z czym ponosiły one wysokie koszty działania, które nie znajdowały jeszcze pełnego pokrycia w uzyskiwanych przychodach.

Wynik działalności bankowej obniżył się o 0,7% (z 36,9 mld zł w pierwszych trzech kwartałach 2008 r. do 36,6 mld zł w analogicznym okresie br.).

O spadku wyniku działalności bankowej zdecydował spadek wyniku odsetkowego o 5,5% (z 22,1 mld zł do 20,9 mld zł).

Spadek wyniku odsetkowego wynikał z obniżenia wyniku odsetkowego zrealizowanego na operacjach z sektorem niefinansowym, co było konsekwencją „wojny depozytowej” (spowodowała ona silny spadek rozpiętości w oprocentowaniu kredytów i depozytów w ujęciu OPS⁸ - w pierwszych trzech kwartałach ub.r. wynosiła z 4,6% a w analogicznym okresie br. jedynie 3,2%), niskich marż na kredytach udzielonych w okresie boomu kredytowego (zwłaszcza na kredytach mieszkaniowych), jak też wzrostu należności zagrożonych i pod obserwacją, które nie generowały przychodów. W rezultacie koszty odsetkowe płacone na rzecz sektora niefinansowego wzrosły o 21,8% (z 11,3 mld zł do 13,8 mld zł; przy wzroście bazy depozytowej o niespełna 15%), podczas gdy przychody odsetkowe otrzymane od sektora niefinansowego zwiększyły się jedynie o 4,3% (z 29,4 mld zł do 30,7 mld zł; przy wzroście bazy kredytowej o blisko 20%)⁹. Negatywne tendencje w zakresie wyniku odsetkowego zostały wzmocnione przez obserwowany w minionych okresach wzrost zadłużenia wobec sektora finansowego połączony ze spadkiem należności od tego sektora obserwowanym w br., co doprowadziło do blisko dwukrotnego wzrostu ujemnego wyniku realizowanego na operacjach z tym sektorem (z minus 1,6 mld zł w ub.r. do minus 3,0 mld zł w br.). Wprawdzie banki odnotowały wzrost przychodów odsetkowych z tytułu posiadanych papierów wartościowych (o 22,5%) oraz spadek ujemnego wyniku na operacjach z sektorem budżetowym, jednak nie zrekompensowały one pogorszenia w dwóch pierwszych pozycjach. Można zatem stwierdzić, że jedną z głównych przyczyn pogorszenia wyniku odsetkowego była ekspansywna strategia działania banków we wcześniejszych okresach (bardzo duży wzrost akcji kredytowej nie poparty odpowiednim wzrostem stabilnych źródeł finansowania adekwatnych pod względem struktury terminowej i walutowej oraz operowanie na bardzo niskich marżach w celu uzyskania jak największego udziału w rynku).

Warto przy tym odnotować istotną poprawę wyniku odsetkowego w III kwartale br. co należy wiązać z „wygasaniem wojny depozytowej” (wynik odsetkowy był o 12,3% wyższy niż w II kwartale i o 7,5% wyższy niż w I kwartale br.), a także ze wzrostem marż kredytowych.

Wynik z tytułu prowizji zwiększył się o 6,9% (z 8,6 mld zł do 9,1 mld zł). Ograniczony wzrost wyniku z tego tytułu (aczkolwiek na tle dynamiki innych pozycji wzrost należy uznać za wysoki) należy tłumaczyć wyhamowaniem tempa wzrostu akcji kredytowej oraz niekorzystną sytuacją na rynku kapitałowym w pierwszych miesiącach roku, co miało niekorzystny wpływ na przychody banków z tytułu sprzedaży jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych, opłat za zarządzanie aktywami oraz za pośrednictwo w obrocie instrumentami finansowymi. Trzeba jednak odnotować zwiększenie wyniku z prowizji, jakie miało miejsce w II i III kwartale br., co wynikało ze wzrostu prowizji i opłat za większość usług bankowych, jaki nastąpił w br. oraz zdecydowanej poprawy koniunktury na rynku kapitałowym.

Pozostały wynik działalności bankowej (przychody z tytułu akcji i udziałów, operacji finansowych i pozycji wymiany) wzrósł o 5,8% (z 6,2 mld zł do 6,6 mld zł).

Niekorzystne zmiany w rachunku wyników banki starały się łagodzić poprzez zwiększenie dyscypliny w zakresie kosztów. W konsekwencji koszty działania w okresie styczeń-wrzesień br. były tylko o 2,7% wyższe niż w analogicznym okresie ub.r. (18,4 mld zł wobec 18,0 mld zł). Główną przyczyną wzrostu było zwiększenie pozycji pozostałych kosztów o 7,8% (z 7,8 mld zł do 8,4 mld zł), obejmujących koszty utrzymania i wynajmu budynków oraz pozostałe koszty rzeczowe, co należy wiązać z rozszerzeniem sieci sprzedaży (o około 600 placówek). Z drugiej strony pomimo utrzymywania przez większą część roku zatrudnienia wyższego niż przed rokiem (dopiero na koniec września br. poziom zatrudnienia był niższy niż w analogicznym okresie ub.r.), koszty osobowe (wliczając koszty ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń na rzecz pracowników) obniżyły się o 1,3% (z 10,1 mld zł do 10,0 mld zł).

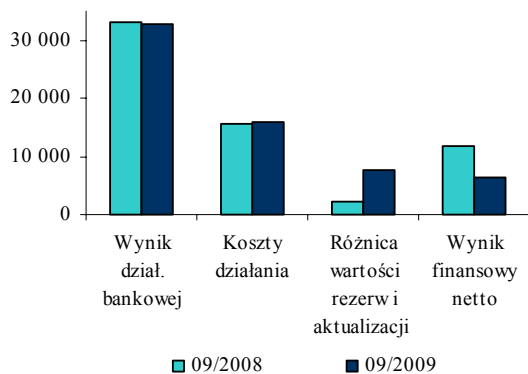
Pomimo wysokiej dyscypliny kosztowej, spadek wyniku działalności bankowej spowodował, że koszty działania pochłonęły w pierwszych trzech kwartałach br. 50,3% wyniku działalności bankowej wobec 48,7% w analogicznym okresie ub.r.

Główną przyczyną silnego spadku wyników finansowych był blisko trzykrotny wzrost ujemnego salda rezerw/odpisów z tytułu utraty wartości z 2,6 mld zł w okresie styczeń-wrzesień ub.r. do 8,2 mld zł w analogicznym okresie br. (w I kwartale odpisy netto wyniosły 2,6 mld zł, w II - 3,0 mld zł, a w III - 2,6 mld zł). W konsekwencji rezerwy/odpisy pochłonęły aż 22,5% wyniku działalności bankowej wobec 7,1% w analogicznym okresie roku ubiegłego. Tak duży wzrost był spowodowany pogorszeniem sytuacji finansowej części klientów na skutek pogorszenia sytuacji makroekonomicznej, rozliczenia walutowych transakcji pochodnych oraz odpisów na inwestycje kapitałowe w krajach regionu. Bardzo duży wzrost odpisów uwidacznia z jednej strony skalę wpływu globalnego kryzysu na sytuację części kredytobiorców, ale z drugiej wskazuje na słabości w zarządzaniu ryzykiem i nadmierną ekspansję w poprzednich okresach.

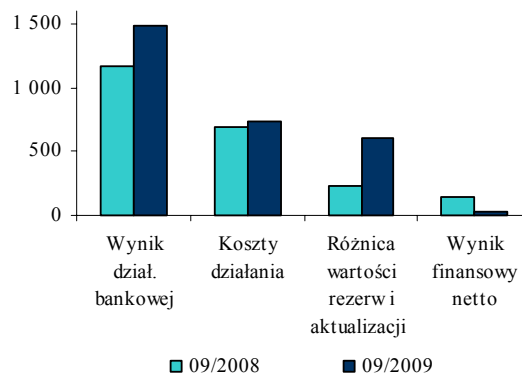
⁸ Średnie oprocentowanie stanów wszystkich umów kredytowych i depozytowych.

⁹ Częściowo zostało to zrównoważone przez zwiększenie spreadów.

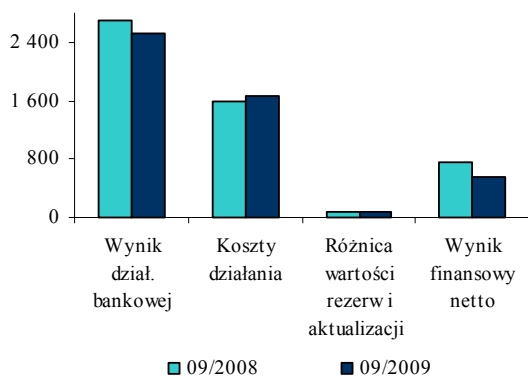
Elementy tworzenia wyniku (mln zł) - BANKI KOMERCYJNE



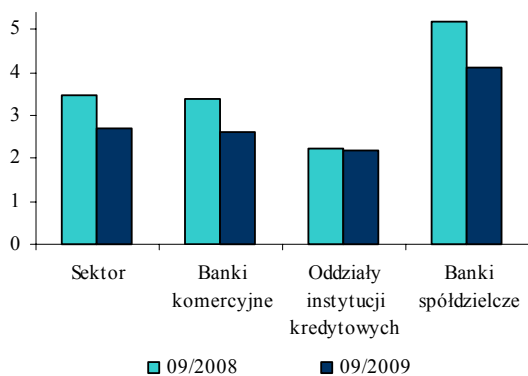
Elementy tworzenia wyniku (mln zł) - ODDZ. INST. KREDYT.



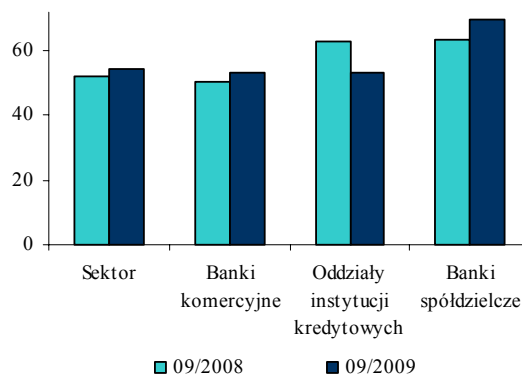
Elementy tworzenia wyniku (mln zł) - BANKI SPÓŁDZIELCZE



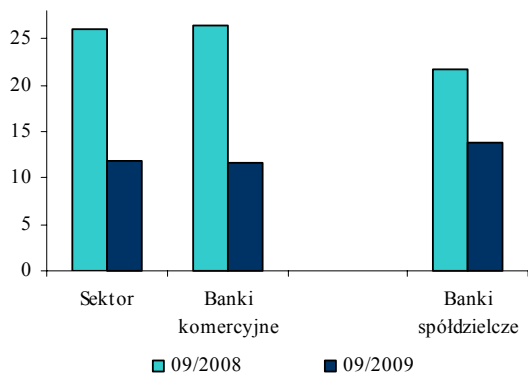
NIM¹⁰ - marża odsetkowa (%)



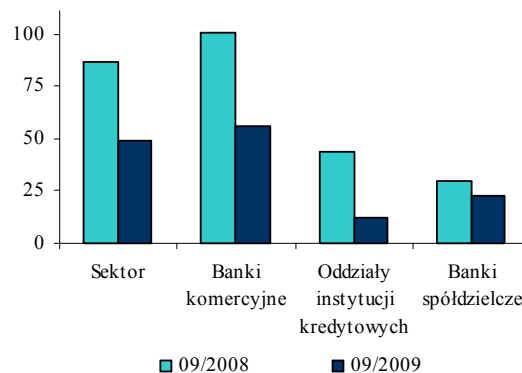
C/I¹¹ - wskaźnik kosztów operacyjnych (%)



ROE¹² - stopa zwrotu z kapitału (%)



Wynik finansowy brutto / 1 pracownik (tys. zł)



¹⁰ Relacja wyniku odsetkowego do średnich aktywów.

¹¹ Relacja kosztów operacyjnych (działania oraz amortyzacji) do wyniku działalności bankowej skorygowanego o wynik pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych.

¹² Relacja wyniku finansowego netto do średnich funduszy podstawowych.

Biorąc pod uwagę poszczególne grupy:

- wynik finansowy netto banków komercyjnych w stosunku do analogicznego okresu ub.r. obniżył się o 45,3% (z 11 743 mln zł do 6 420 mln zł). Spowodowane to zostało przez spadek wyniku działalności bankowej (o 1,2%) połączony z ponad trzykrotnym wzrostem ujemnego salda rezerw/odpisów (z 2 299 mln zł do 7 559 mln zł). Jednocześnie banki te dobrze radziły sobie z kontrolą kosztów działania (wzrost o 2,3%);
- wynik finansowy netto oddziałów instytucji kredytowych obniżył się o 80,5% (z 145 mln zł do 28 mln zł). Stało się tak pomimo wzrostu wyniku działalności bankowej (o 27,5%) w rezultacie zwiększenia skali działania oraz ograniczonego wzrostu kosztów działania (o 7,2%). Tak duże pogorszenie wyników było konsekwencją agresywnej strategii rozwoju niektórych oddziałów, w rezultacie której poniosły one duże koszty z tytułu odpisów/rezerw na nietrafione kredyty (wzrost z 236 mln zł do 600 mln zł), które pochłonęły ponad 40% wyniku działalności bankowej;
- bardziej konserwatywny i lokalny charakter działania banków spółdzielczych spowodowały że jak dotychczas w najmniejszym stopniu odczuły one skutki kryzysu. Wynik finansowy netto tej grupy banków zmniejszył się o 25,5% (z 750 mln zł do 559 mln zł). W odróżnieniu od pozostałych grup spadek wyniku nie wynikał ze wzrostu odpisów/rezerw (wzrost wyniósł jedynie 5,3% z 69 mln zł do 73 mln zł), ale pogorszenia wyniku działalności bankowej (o 6,5%). Spowodowane to zostało niekorzystnymi zmianami w wyniku odsetkowym, tj. silnym wzrostem kosztów odsetkowych (o 18,6%), przy jednoczesnym spadku przychodów odsetkowych (o 2,5%). Banki te „ucierpiały” ze względu na „wojnę depozytową”, która powodując odpływ depozytów do bankowości komercyjnej wymusiła zwiększenie oprocentowania lokat w celu jego zahamowania. Jednocześnie banki te znalazły się pod presją obniżek stóp procentowych NBP, co spowodowało spadek dochodów z odsetek od kredytów preferencyjnych (stanowią one blisko 30% całego portfela kredytowego tej grupy banków), które są powiązane ze stopami NBP.

Kumulacja negatywnych zjawisk przełożyła się na istotne pogorszenie miar efektywności działania sektora bankowego. W szczególności, na skutek „wojny depozytowej” oraz wzrostu nieobsługiwanych kredytów nastąpił silny spadek marży odsetkowej (z 3,5% w okresie styczeń-wrzesień ub.r. do 2,7% w br.). Jednocześnie słaby wynik działalności bankowej spowodował wzrost wskaźnika kosztów operacyjnych (z 52,0% do 54,6%). Ostateczną konsekwencją słabych wyników finansowych był silny spadek ROE (z 26,1% do 11,8%), przy czym silny wpływ na pogorszenie tej miary miało też zjawisko pozytywne, czyli duży wzrost kapitałów (powodujący wzrost mianownika).

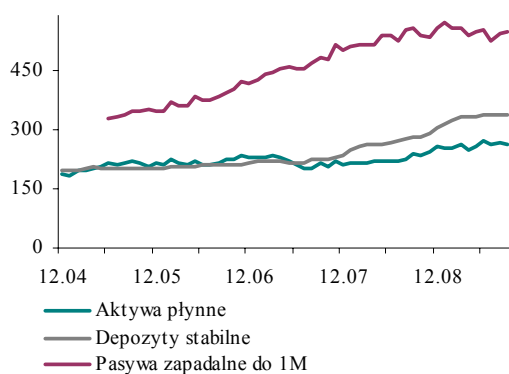
Reasumując, w okresie styczeń-wrzesień br. nastąpiło silne pogorszenie wyników finansowych sektora bankowego, które w znacznym stopniu zostało spowodowane przez kryzys finansowy i gospodarczy, jaki „przetacza się” przez światową gospodarkę. Z drugiej strony, przyczyn pogorszenia wyników należy upatrywać słabości w zarządzaniu ryzykiem, tj. braku odpowiedniej oceny ryzyka w perspektywie średnio- i długoterminowej. Jednocześnie obserwowane zjawiska, pomimo negatywnego wpływu na efektywność działania, nie zagroziły prawidłowemu funkcjonowaniu sektora bankowego.

GLÓWNE OBSZARY RYZYKA

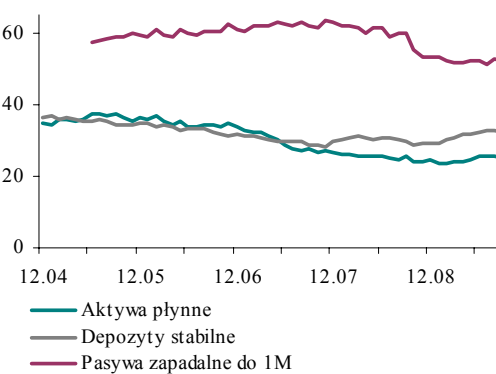
Płynność

Na koniec września br. 13 banków (3 komercyjne, 1 oddział i 9 spółdzielczych) nie spełniało wymogów uchwały KNF nr 386/2008 z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności. Jednak ich łączny udział w aktywach sektora wynosił zaledwie 0,3%.

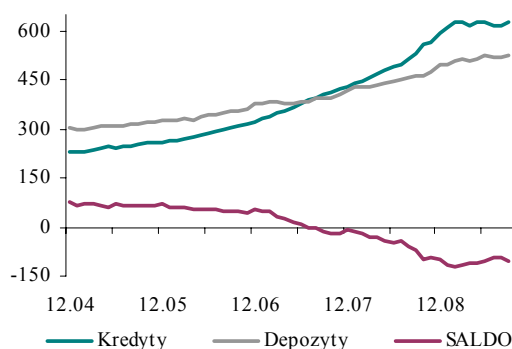
Wybrane miary płynności sektora bankowego (mld zł)



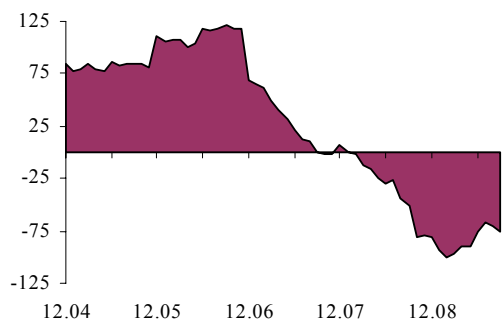
Udział w sumie bilansowej sektora bankowego (%)



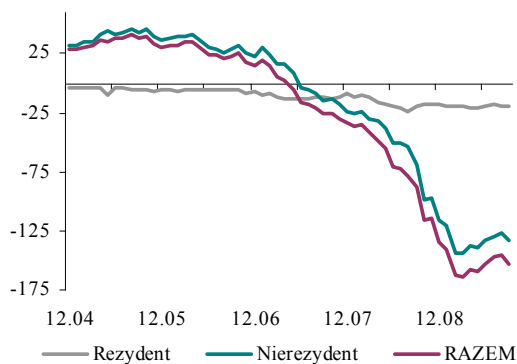
Kredyty i depozyty sektora niefinansowego (mld zł)



Saldo zobowiązań i należności od sektora niefinansowego (mld zł)



Saldo należności i zobowiązań wobec sektora finansowego (mld zł)



W okresie styczeń-wrzesień br. odnotowano m.in.:

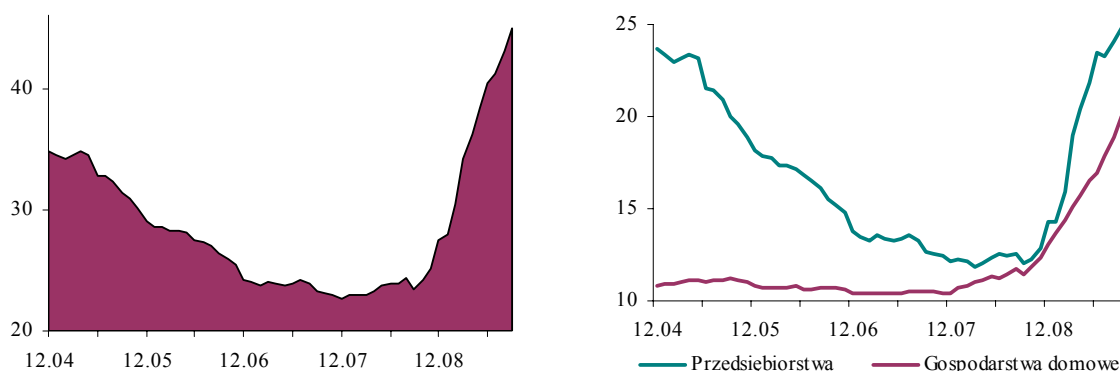
- wzrost udziału w sumie bilansowej depozytów stabilnych (z 29,1% na koniec ub.r. do 32,3% na koniec września br.);
- stabilizację udziału pasywów wymagalnych do 1 miesiąca w sumie bilansowej (53,4% na koniec września br. wobec 52,6% na koniec ub.r.);
- stabilizację relacji kredytów do depozytów (119,6% wobec 120,1%) wynikającą z wyhamowania tempa wzrostu akcji kredytowej, które okazało się niższe niż tempo wzrostu bazy depozytowej;
- stabilizację udziału aktywów płynnych w sumie bilansowej (25,2% wobec 24,9%);
- powiększenie ujemnego salda w rozliczeniach sektora bankowego z sektorem finansowym (z 134,7 mld zł do 152,6 mld zł na koniec września br.; w przypadku rezydentów wynosiło 19,2 mld zł, a nierezydentów 133,5 mld zł), aczkolwiek zostało to zrównoważone wzrostem portfela papierów skarbowych i NBP.

Bieżącą sytuację sektora bankowego w zakresie płynności można uznać za zadowalającą, a głównym źródłem ryzyka pozostaje utrzymująca się na rynku niepewność i awersja do ryzyka oraz wysokie koszty finansowania. Pomimo poprawy niektórych miar płynności, nadal pożądane są działania banków zmierzające do dalszego wzrostu stabilności źródeł finansowania oraz opracowywania strategii, które będą dobrze wkomponowane w uwarunkowania zewnętrzne.

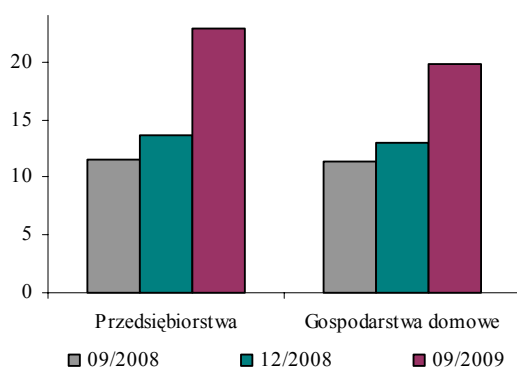
Ryzyko kredytowe

W okresie styczeń-wrzesień br. doszło do znacznego pogorszenia jakości portfela kredytowego banków przejawiającego się dużym wzrostem portfela kredytów zagrożonych i „pod obserwacją” oraz zwiększeniem ich udziału w portfelu kredytowym.

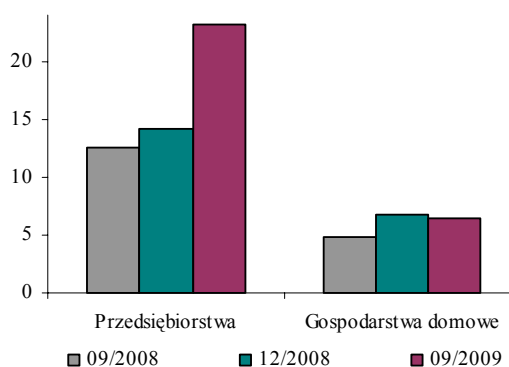
Należności zagrożone od sektora niefinansowego ogółem (mld zł) **Należności zagrożone od sektora niefinansowego (mld zł)**



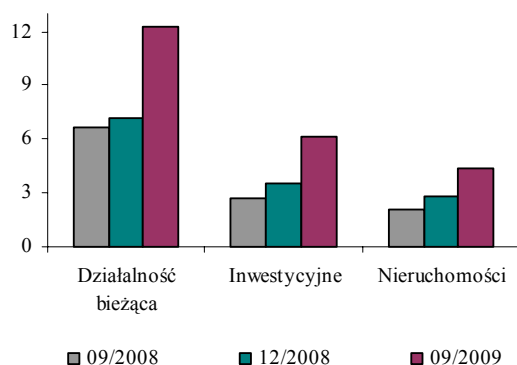
Kredyty zagrożone od sektora niefinansowego (mld zł)



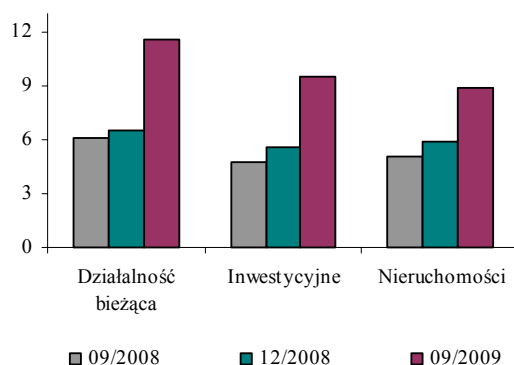
Kredyty „pod obserwacją” od sektora niefinansowego (mld zł)



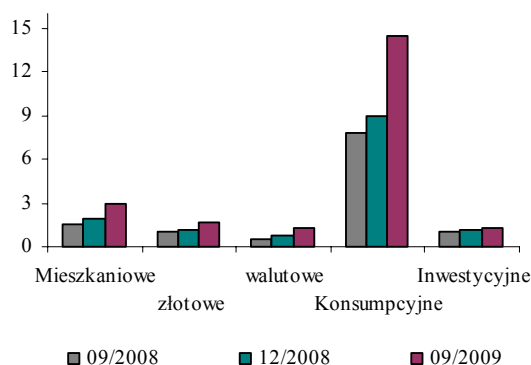
Kredyty zagrożone przedsiębiorstw (mld zł)



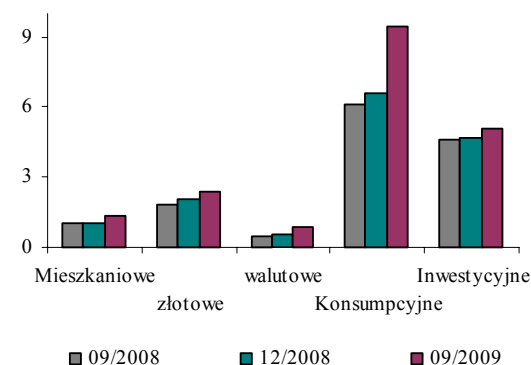
Udział kredytów zagrożonych w kredytach ogółem (%)



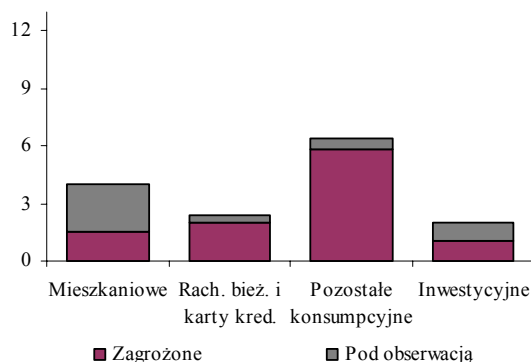
Kredyty zagrożone gospodarstw domowych (mld zł)



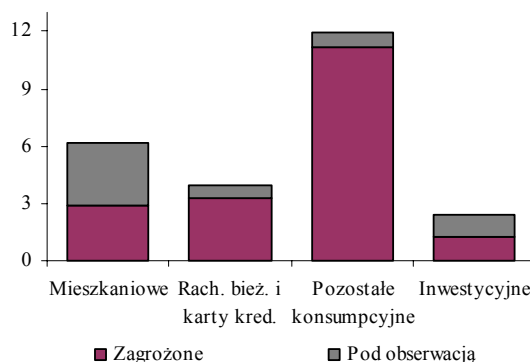
Udział kredytów zagrożonych w kredytach ogółem (%)



Kredyty zagroż. i pod obserwacją gosp. dom. - 09/2008 (mld zł)



Kredyty zagroż. i pod obserwacją gosp. dom. - 09/2009 (mld zł)



Portfel kredytów zagrożonych zwiększył się o 60,3% (rok/rok o 86,9%) z 26,6 mld zł na koniec ub. r. do 42,6 mld zł na koniec września br., a ich udział w kredytach ogółem zwiększył się w tym okresie z 4,5% do 6,8%¹³

- wartość **kredytów zagrożonych sektora przedsiębiorstw** zwiększyła się o 68,6% (z 13,5 mld zł do 22,8 mld zł), co należy wiązać z silnym osłabieniem sytuacji finansowej części podmiotów na skutek pogorszenia sytuacji makroekonomicznej i błędów popełnionych w strategii rozwoju. W konsekwencji udział kredytów zagrożonych wzrósł z 6,1% na koniec ub.r. do 10,4% na koniec września br. Mając na uwadze utrzymujące się bardzo trudne uwarunkowania zewnętrzne prawdopodobne wydaje się dalsze pogorszenie jakości części tych kredytów.

¹³ Należności zagrożone (kategoria nieco szersza od kredytów zagrożonych) zwiększyły się o 63,7% (rok/rok o 90,8%) z 27,4 mld zł na koniec ub. r. do 44,9 mld zł na koniec września br., a ich udział w należnościach ogółem zwiększył się w tym okresie z 4,5% do 7,0%. Definicja należności zagrożonych zawarta jest w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością bankową. Abstrahując od wyjątków należności zagrożone obejmują ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie przekracza 3 miesiące (dla kredytów detalicznych 6 miesięcy) lub/i sytuacja dłużnika wskazuje, że może wystąpić zagrożenie terminowej spłaty. Banki stosujące MSSF ustalają należności zagrożone utratą wartości zgodnie z zapisami MSR 39 przy uwzględnieniu dobrych praktyk zawartych w Rekomendacji R dotyczącej zasad identyfikacji należności, które utraciły wartość i wyznaczania na nie odpisów aktualizujących. Następnie dla celów sprawozdawczych dokonują przełożenia uzyskanych wyników na kategorię najbardziej zbliżone do zdefiniowanych w rozporządzeniu MF.

- wartość **kredytów zagrożonych gospodarstw domowych** zwiększyła się o 52,2% (z 13,0 mld zł do 19,7 mld zł), a ich udział w całości portfela wzrósł z 3,5% do 4,9%.

W największym stopniu obniżyła się jakość kredytów **konsumpcyjnych** (wartość kredytów zagrożonych wzrosła z 9,0 mld zł do 14,4 mld zł, a ich udział w portfelu z 6,6% do 9,4%), co należy łączyć z obserwowanym osłabieniem sytuacji na rynku pracy, nadmiernie ekspansywną polityką niektórych banków we wcześniejszych okresach oraz brakiem odpowiednich procedur związanych z rzetelnym i kompleksowym badaniem zdolności kredytowej. Nadal utrzymuje się wysoki przyrost kredytów zagrożonych z tytułu kart kredytowych (79,6% z 0,9 mld zł do 1,5 mld zł).

Jakość portfela kredytów **mieszkaniowych** pozostała relatywnie wysoka - wartość kredytów zagrożonych wzrosła z 2,0 mld zł do 2,9 mld zł (walutowych z 0,8 mld zł do 1,3 mld zł, a złotych z 1,2 mld zł do 1,7 mld zł), a ich udział w portfelu zwiększył się z 1,0% do 1,4% (walutowych z 0,6% do 0,9%, a złotych z 2,0% do 2,4%). Mając na uwadze wysoką jakość kredytów mieszkaniowych trzeba pamiętać, że większość portfela tych kredytów ma bardzo krótką historię. Ponadto do końca III kwartału ub.r. charakteryzowała je bardzo wysoka dynamika wzrostu powodująca, że przyrost kredytów zagrożonych był „niwelowany” przez wzrost całości portfela kredytowego (tym samym nie występował wzrost udziału kredytów zagrożonych w całości portfela).

Wzrostowi kredytów zagrożonych towarzyszył wzrost o 41,7% **kredytów „pod obserwacją”**¹⁴ z 21,0 mld zł do 29,7 mld zł. W przypadku sektora przedsiębiorstw kredyty te zwiększyły się z 14,1 mld zł do 23,2 mld zł, co może być sygnałem dalszego pogorszenia jakości portfela kredytowego w kolejnych okresach. W przypadku gospodarstw domowych wartość tych kredytów obniżyła się z 6,8 mld zł do 6,5 mld zł, co w znacznym stopniu wynikało ze zmniejszenia tych kredytów w portfelu walutowych kredytów mieszkaniowych (należy to tłumaczyć tym, że część z tych kredytów przeszła do kategorii zagrożonych, a część powróciła do regularnej spłaty).

Silny wzrost kredytów zagrożonych i „pod obserwacją” wskazuje z jednej strony na skalę pogorszenia sytuacji makroekonomicznej, a z drugiej uwidacznia błędy w zarządzaniu ryzykiem popełnione przez banki.

Adekwatność kapitałowa

Fundusze własne sektora bankowego zwiększyły się o 15,1% (z 77,6 mld zł na koniec ub.r. do 89,3 mld zł na koniec września br.)¹⁵.

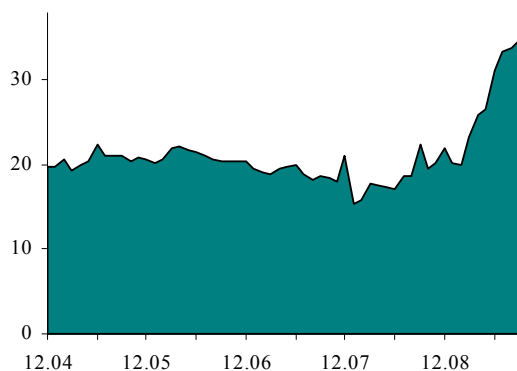
Wszystkie banki komercyjne spełniały wymóg minimalnych funduszy własnych na poziomie 5 mln euro. W przypadku sektora banków spółdzielczych, podjęte działania nadzorcze oraz obserwowane od połowy lutego br. umocnienie złotego spowodowało, że na koniec września tylko 7 banków nie spełniały wymaganego minimum na poziomie 1 mln euro (w marcu ich liczba wynosiła aż 93).

Ze względu na niską dynamikę akcji kredytowej oraz zmniejszenia poziomu kredytowania przez niektóre banki, **całkowity wymóg kapitałowy** zmniejszył się o 1,6% (z 55,5 mld zł do 54,6 mld zł). Wymóg z tytułu ryzyka kredytowego stanowił 87,6% całkowitego wymogu, wymóg z tytułu ryzyka operacyjnego 10,4%, a na pozostałe wymogi przypadało zaledwie 2,0%.

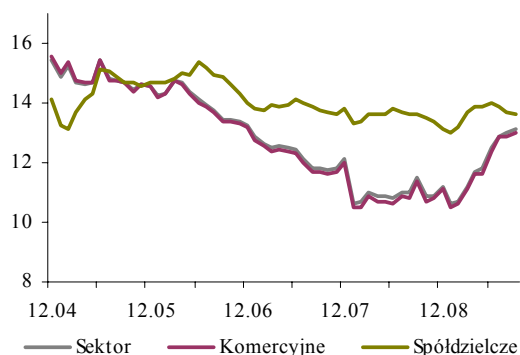
¹⁴ Zgodnie z definicją zawartą w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością bankową „należności pod obserwacją” obejmują ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekracza 1 miesiąc i nie przekracza 3 miesięcy.

¹⁵ W bankach komercyjnych wzrosły o 15,0% (z 72,4 mld zł do 83,3 mld zł), a w spółdzielczych o 17,1% (z 5,2 mld zł do 6,0 mld zł).

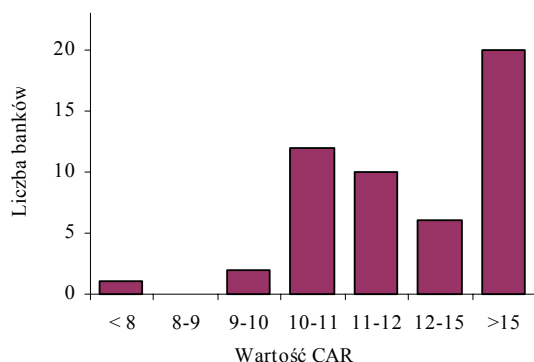
Nadwyżka fund. własnych nad całkowitym wymogiem (mld zł)



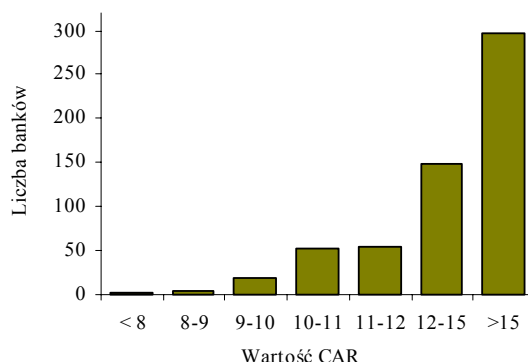
CAR – Współczynnik wypłacalności (%)



Rozkład banków komercyjnych względem CAR



Rozkład banków spółdzielczych względem CAR



Spadek całkowitego wymogu kapitałowego połączony ze wzrostem funduszy własnych spowodował, że średni **współczynnik wypłacalności** sektora bankowego na koniec sierpnia br. wyniósł 13,1%¹⁶, podczas gdy na koniec ub. r. wyniósł 11,2%.

Na koniec września br. tylko 3 banki (1 komercyjny i 2 spółdzielcze) nie posiadały współczynnika wypłacalności w określonej ustawowo wysokości, ale ich łączny udział w aktywach sektora wyniósł zaledwie 0,1%. Jednocześnie tylko 25 banków (2 komercyjne oraz 23 spółdzielcze) posiadały współczynnik wypłacalności na poziomie poniżej 10%, a ich łączny udział w aktywach sektora wyniósł 1,9%.

Reasumując, w okresie styczeń-wrzesień br. nastąpiło istotne wzmocnienie bazy kapitałowej polskiego sektora bankowego oraz znacząca poprawa w zakresie adekwatności kapitałowej. W konsekwencji zdecydowanie wzrosła stabilność sektora bankowego, w tym zdolność do absorbowania potencjalnych strat oraz zwiększył się potencjał do rozwoju akcji kredytowej - posiadane przez banki fundusze pokrywały w wystarczającym stopniu bieżące ryzyko związane z ich działalnością (nadwyżka funduszy własnych nad całkowitym wymogiem kapitałowym wynosiła 34,7 mld zł).

Jednak biorąc pod uwagę trudne uwarunkowania zewnętrzne i wynikający stąd istotny wzrost ryzyka pożądane są dalsze działania zmierzające do utrzymania wzmocnionej bazy kapitałowej.

¹⁶ W bankach komercyjnych wyniósł 13,0% (11,1% na koniec ub. r.), a w spółdzielczych 13,6% (13,1%).

GLÓWNE KIERUNKI DZIAŁAŃ NADZORU W 2009 r.

Nadzór nadal skupiał się w swoich działaniach na dwu podstawowych kierunkach:

- ocenie stabilności sektora bankowego, identyfikowaniu ryzyk o charakterze systemowym podejmowaniu działań prewencyjnych oraz kierowaniu odpowiednich rekomendacji do banków,
- ocenie sytuacji poszczególnych banków w tym szczególnie jakości procesu zarządzania ryzykiem.

Działania regulacyjne

Celem polityki regulacyjnej realizowanej w 2009 r. jest kontynuacja działań mających na celu poprawę zarządzania ryzykiem przez banki.

W ramach działań regulacyjnych przygotowano projekt Uchwały w sprawie innych pozycji bilansu banku zaliczanych do funduszy podstawowych banku, ich wysokości, zakresu i warunków ich zaliczania do funduszy podstawowych banku. Uchwała została przyjęta przez KNF w dniu 14.10.2009r.

Ponadto w obszarze regulacji prowadzone są obecnie prace zmierzające do:

- modyfikacji Rekomendacji A dotyczącej zarządzania ryzykiem towarzyszącym zawieraniu przez banki transakcji na rynku instrumentów pochodnych;
- modyfikacji Rekomendacji I dotyczącej zarządzania ryzykiem walutowym;
- opracowania Rekomendacji T dotyczącej wyznaczenia dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym ekspozycji wobec gospodarstw domowych.

Działania nadzorcze

Działania nadzorcze koncentrowały się na dodatkowych zaleceniach i rekomendacjach, działaniach monitorujących, spotkaniach z zarządami banków, kontaktach z nadzorami macierzystymi, udziale w pracach Komitetu Stabilności Finansowej. W ramach tych działań m.in.:

- zarekomendowano podjęcie działań w celu podwyższenia funduszy własnych poprzez zasilenie kapitałów banków całością zysków i niewypłacanie dywidendy,
- podjęto wymienione już wcześniej działania w stosunku do banków spółdzielczych, które nie spełniały wymogu funduszy własnych na poziomie 1 mln euro,
- kontynuowano monitoring zaangażowania banków istotnie eksponowanych wobec zagranicznych podmiotów finansowych (informacje odnośnie wielkości bilansowych i pozabilansowych),
- kontynuowano obowiązek miesięcznego raportowania płynności walutowej,
- prowadzono monitoring i analizy walutowych transakcji pochodnych zawartych z podmiotami sektora niefinansowego,
- zarekomendowano bankom przegląd systemu zarządzania kredytowym ryzykiem detalicznym w związku ze zjawiskiem „przekredytowania”/”spirali kredytowej”,
- przeprowadzono inspekcje problemowe i kompleksowe oraz monitorowano realizację zaleceń poinspekcyjnych,
- kontynuowano działania monitorujące realizację programów postępowania naprawczego,
- analizowano i opiniowano założenia procesów łączenia banków.

Istotny element działań nadzorczych stanowiły również spotkania z zarządami banków, które pozwalają na bezpośrednią wymianę spostrzeżeń odnośnie dostrzeganych problemów w działalności banków. Jednocześnie regularnie spotykano się z przedstawicielami podmiotów macierzystych, w celu zapoznania się z ich sytuacją ekonomiczną oraz zamierzeniami strategicznym wobec spółek zależnych. Ponadto mając na uwadze globalny charakter kryzysu nadzór bankowy pozostaje w stałym kontakcie z nadzorami innych krajów, dzięki czemu możliwa jest m.in. weryfikacja oceny sytuacji podmiotów dominujących wobec instytucji działających w Polsce.

Biorąc pod uwagę negatywne zjawiska na rynkach finansowych UKNF kontynuował działania o charakterze zapobiegawczym i dostosowawczym w stosunku do nadzorowanych podmiotów. W szczególności, nadzór niezwłocznie reagował na sygnały dotyczące problemów grup kapitałowych, które mogły przełożyć się na sytuację spółek zależnych działających w Polsce. Podjęto też niezbędne indywidualne działania wobec wybranych banków w zakresie weryfikacji polityki kredytowej oraz we wskazanych wyżej obszarach.

ANEKS STATYSTYCZNY

Wykaz tabel

- Tabela 1.1 – Liczba banków, zatrudnienie, wielkość sieci, udział w rynku
- Tabela 1.2 – Koncentracja sektora
- Tabela 1.3 – Struktura własnościowa
- Tabela 1.4 – Inwestorzy zagraniczni wg kraju pochodzenia
- Tabela 2.1 – Bilans
- Tabela 2.2 – Należności i zobowiązania sektora finansowego
- Tabela 2.3 – Kredyty i depozyty sektora niefinansowego
- Tabela 2.4 – Papiery wartościowe
- Tabela 2.5 – Kapitały (fundusze) i zobowiązania podporządkowane
- Tabela 3 – Rachunek zysków i strat oraz efektywność działania
- Tabela 4 – Należności zagrożone
- Tabela 5 – Adekwatność kapitałowa

Tabela 1.1 – Liczba banków, zatrudnienie, wielkość sieci, udział w rynku

	Sektor bankowy ogółem			Banki komercyjne			Oddziały instytucji kredytowych			Banki spółdzielcze		
	09/2007	09/2008	09/2009	09/2007	09/2008	09/2009	09/2007	09/2008	09/2009	09/2007	09/2008	09/2009
Liczba banków	646	649	647	51	52	51	13	18	18	582	579	578
Zatrudnienie	163 978	177 993	176 601	131 315	142 517	140 504	2 973	4 428	4 608	29 690	31 048	31 489
Sieć placówek	13 225	14 315	14 905	8 990	9 934	10 287	276	232	237	3 959	4 149	4 381
- oddziały	5 286	5 971	6 385	3 829	4 458	4 821	13	18	18	1 444	1 495	1 546
- pozostałe	7 939	8 344	8 520	5 161	5 476	5 466	263	214	1 546	2 515	2 654	2 835
Udział w rynku:												
- aktywach	100,0	100,0	100,0	89,9	89,0	89,1	4,0	5,1	5,3	6,1	5,8	5,6
- kredytach dla sektora niefinansowego	100,0	100,0	100,0	90,0	89,0	89,4	3,3	4,9	4,9	6,7	6,1	5,7
- depozytach sektora niefinansowego	100,0	100,0	100,0	89,6	89,1	89,1	1,8	2,6	3,0	8,6	8,3	7,9
- funduszach własnych	100,0	100,0	100,0	92,4	92,9	93,2	x	x	x	7,6	7,1	6,8
- wyniku finansowym netto	100,0	100,0	100,0	96,2	92,9	91,6	-1,0	1,1	0,4	4,8	5,9	8,0

Tabela 1.2 – Koncentracja sektora

	5 największych banków			10 największych banków			15 największych banków		
	09/2007	09/2008	09/2009	09/2007	09/2008	09/2009	09/2007	09/2008	09/2009
Zatrudnienie	39,7	40,7	39,1	48,8	54,5	50,8	56,4	62,7	60,6
Sieć placówek	39,0	39,6	38,9	46,4	49,8	48,1	52,4	54,9	54,8
- oddziały	43,7	45,6	43,7	53,1	61,3	56,0	55,7	63,5	62,6
- pozostałe	35,8	35,4	35,3	42,0	41,5	42,2	50,1	48,8	49,0
Udział w rynku:									
- aktywach	43,8	44,7	43,5	65,1	62,6	61,8	75,2	73,2	72,5
- kredytach dla sektora niefinansowego	41,9	43,2	42,8	59,9	59,0	58,3	74,1	73,1	72,4
- depozytach sektora niefinansowego	53,3	56,0	53,2	71,7	71,0	68,4	80,2	78,4	77,6
- funduszach własnych	42,7	45,4	43,9	62,4	62,2	63,9	74,6	73,2	75,6
- wyniku finansowym netto	49,5	58,5	79,0	64,9	69,3	90,7	85,2	76,2	98,6

Tabela 1.3 – Struktura własnościowa

	Inwestorzy krajowi			z tego Skarb Państwa			Inwestorzy zagraniczni		
	09/2007	09/2008	09/2009	09/2007	09/2008	09/2009	09/2007	09/2008	09/2009
Liczba banków	593	589	588	4	4	4	53	60	59
Udział w rynku:									
- w aktywach	29,8	28,7	30,6	19,3	18,1	19,8	70,2	71,3	69,4
- w kredytach dla sektora niefinansowego	29,9	29,3	30,5	19,5	18,8	19,6	70,1	70,7	69,5
- w depozytach sektora niefinansowego	33,0	31,5	33,9	21,7	19,8	21,1	67,0	68,5	66,1
- w funduszach własnych	29,3	30,5	31,6	17,7	19,2	20,7	70,7	69,5	68,4
- w wyniku finansowym netto	29,8	33,9	43,1	21,5	23,6	30,6	70,2	68,3	56,9

Tabela 1.4 – Inwestorzy zagraniczni wg kraju pochodzenia

	Liczba kontrolowanych banków i oddziałów instytucji kredytowych			Udział w aktywach (%)		
	09/2007	09/2008	09/2009	09/2007	09/2008	09/2009
Włochy	4	4	5	17,8	14,1	14,1
Niemcy	9	10	10	9,0	9,6	9,9
Holandia	5	5	5	10,8	11,3	9,7
USA	5	6	5	7,7	8,2	6,7
Belgia	4	4	4	5,7	6,0	6,0
Irlandia	1	3	2	4,7	5,0	5,2
Francja	9	10	10	3,9	4,3	4,8
Portugalia	2	3	3	3,7	4,1	4,2
Austria	1	1	1	0,9	1,9	2,1
Grecja	1	1	1	2,0	2,3	2,0
Szwecja	3	4	3	1,3	1,8	2,0
Hiszpania	2	2	2	1,0	1,0	1,0
Norwegia	2	1	1	0,8	0,6	0,7
Dania	2	2	2	0,5	0,5	0,4
Wielka Brytania	2	2	1	0,2	0,3	0,3
Japonia	1	1	2	0,2	0,3	0,2
Luksemburg	0	1	1		0,1	0,0
Szwajcaria			1			0,0
Razem	53	60	59	70,2	71,4	69,4
- w tym z krajów UE	44	51	51	61,5	62,3	61,8

Tabela 2.1 – Bilans (mln zł)

	Sektor bankowy ogółem			Banki komercyjne			Oddziały instytucji kredytowych			Banki spółdzielcze		
	09/2007	09/2008	09/2009	09/2007	09/2008	09/2009	09/2007	09/2008	09/2009	09/2007	09/2008	09/2009
Suma bilansowa	776 767,7	934 956,3	1 045 688,7	698 321,8	832 298,7	931 532,9	30 978,2	48 058,8	55 339,8	47 467,7	54 598,9	58 815,9
Aktywa												
Kasa i operacje z bankiem centralnym	22 638,3	29 795,0	31 874,9	21 143,8	26 566,4	28 878,2	488,2	1 950,0	1 639,5	1 006,4	1 278,6	1 357,2
Należności od sektora finansowego	138 170,9	120 501,1	83 856,9	114 466,9	95 519,1	58 722,2	11 028,8	10 392,4	10 246,5	12 675,2	14 589,6	14 888,1
Należności od sektora niefinansowego, w tym:	401 180,0	524 268,5	613 772,9	360 853,6	466 628,3	548 141,2	13 316,8	25 920,8	30 284,1	27 009,6	31 719,4	35 347,5
Należności od sektora instytucji rządowych i samorządowych	19 592,3	20 182,0	26 988,1	18 112,6	18 509,4	24 807,4	6,4	4,6	3,4	1 473,3	1 668,0	2 177,3
Należności z tytułu pap. wart. z przyrzeczeniem odkupu	4 376,9	13 394,9	15 660,5	4 147,2	13 084,7	14 802,4	229,7	310,2	856,9	0,0	0,0	1,1
Papiery wartościowe, w tym:	142 500,4	168 264,8	210 200,1	136 544,0	159 214,7	199 218,9	3 061,2	6 293,8	8 723,8	2 895,1	2 756,3	2 257,4
Aktywa trwałe	20 846,5	24 810,3	25 888,4	18 803,4	22 472,4	23 354,7	277,6	359,2	371,6	1 765,5	1 978,6	2 162,1
Inne aktywa	27 462,4	33 739,8	37 447,0	24 250,3	30 303,6	33 607,9	2 569,5	2 827,8	3 214,0	642,6	608,4	625,2
Pasywa												
Operacje z bankiem centralnym	1 550,8	1 272,5	7 043,9	1 550,7	1 272,4	6 794,6	0,0	0,0	249,3	0,1	0,1	0,1
Zobowiązania wobec sektora finansowego	164 477,1	209 102,0	236 782,5	144 941,6	180 631,8	205 532,2	18 758,8	27 640,0	30 164,6	776,7	830,3	1 085,6
Zobowiązania wobec sektora niefinansowego	401 269,9	472 796,9	538 636,2	360 120,4	421 694,9	480 511,0	7 250,6	12 406,2	16 203,0	33 898,9	38 695,7	41 922,2
Zobowiązania wobec sektora budżetowego	53 304,6	56 210,9	64 401,3	47 069,9	48 499,1	56 711,9	32,2	399,2	359,4	6 202,5	7 312,6	7 330,0
Zobowiązania z tytułu pap. wart. z przyrzeczeniem odkupu	21 457,6	25 997,6	24 688,2	20 168,8	23 785,7	22 451,7	1 288,9	2 211,9	2 236,5	0,0	0,0	0,0
Zobowiązania z tytułu emisji własnych pap. wart.	11 581,1	15 059,7	11 929,2	11 581,1	14 496,4	11 443,3	0,0	563,3	486,0	0,0	0,0	0,0
Inne pasywa	46 934,9	61 109,3	53 449,9	41 453,3	54 347,3	45 899,5	3 951,0	5 099,9	5 942,8	1 530,5	1 662,1	1 607,7
Rezerwy celowe na zobowiązania pozabilansowe	408,9	440,0	550,6	400,8	422,6	548,7	5,7	15,5	0,6	2,4	1,9	1,3
Rezerwa na ryzyko ogólne	653,6	441,6	365,9	543,6	319,3	223,5	0,0	0,0	0,0	110,0	122,3	142,4
Kapitały (fundusze) i zobowiązania podporządkowane	64 633,2	79 908,1	100 833,3	60 431,1	75 086,2	94 996,3	-200,6	-402,1	-334,8	4 402,6	5 224,0	6 171,9
Wynik (zysk/strata) w trakcie zatwierdzania	10,3	-20,1	0,3	16,7	0,0	0,0	-6,4	-20,1	4,1	0,0	0,0	-3,8
Wynik (zysk/strata) roku bieżącego	10 485,7	12 637,9	7 007,4	10 043,9	11 742,9	6 420,5	-102,0	145,0	28,3	543,8	749,9	558,6

Tabela 2.2 – Należności i zobowiązania sektora finansowego – wartość nominalna (mln zł)

	Sektor bankowy ogółem			Banki komercyjne			Oddziały instytucji kredytowych			Banki spółdzielcze		
	09/2007	09/2008	09/2009	09/2007	09/2008	09/2009	09/2007	09/2008	09/2009	09/2007	09/2008	09/2009
Należności od sektora finansowego	138 766,8	120 964,0	84 407,9	115 055,9	95 971,1	59 266,6	11 030,2	10 398,0	10 247,3	12 680,7	14 594,9	14 894,0
Rezydent	75 442,7	69 107,1	55 726,8	57 718,9	46 115,8	33 273,0	5 043,1	8 396,4	7 559,9	12 680,7	14 594,9	14 894,0
Nierezydent	63 324,2	51 856,8	28 681,1	57 337,0	49 855,3	25 993,7	5 987,2	2 001,5	2 687,5	0,0	0,0	0,0
Zobowiązania wobec sektora finansowego	164 962,5	209 419,9	237 031,5	145 426,8	180 949,7	205 781,1	18 758,9	27 639,8	30 164,7	776,9	830,4	1 085,7
Rezydent	86 502,7	88 821,0	74 879,2	76 935,2	78 237,6	68 305,7	8 790,6	9 753,1	5 487,8	776,9	830,4	1 085,7
Nierezydent	78 459,8	120 598,9	162 152,3	68 491,5	102 712,2	137 475,3	9 968,3	17 886,7	24 676,9	0,0	0,0	0,1

Tabela 2.3 – Kredyty i depozyty sektora niefinansowego – wartość nominalna (mln zł)

	Sektor bankowy ogółem			Banki komercyjne			Oddziały instytucji kredytowych			Banki spółdzielcze		
	09/2007	09/2008	09/2009	09/2007	09/2008	09/2009	09/2007	09/2008	09/2009	09/2007	09/2008	09/2009
Kredyty ogółem	407 159,3	529 593,1	627 498,8	366 373,9	471 411,1	560 746,0	13 432,6	26 070,9	30 960,8	27 352,9	32 111,1	35 792,0
- złote	302 524,3	378 447,5	414 322,8	265 125,1	329 960,4	362 407,4	10 057,6	16 384,8	16 143,0	27 341,5	32 102,2	35 772,3
- dewizy	104 635,1	151 145,6	213 176,0	101 248,7	141 450,6	198 338,6	3 374,9	9 686,1	14 817,7	11,4	8,9	19,7
Kredyty dla gospodarstw domowych	238 635,7	319 760,5	404 499,6	210 454,3	278 008,1	355 872,0	6 391,6	16 615,3	20 998,9	21 789,7	25 137,1	27 628,8
- konsumpcyjne	96 108,0	128 460,2	152 805,3	85 999,3	113 798,9	136 628,8	3 689,4	7 277,5	7 796,4	6 419,3	7 383,8	8 380,1
<i>w rachunku bieżącym</i>	17 389,5	20 923,7	23 465,5	15 348,0	18 432,0	20 659,9	0,3	54,5	50,4	2 041,2	2 437,2	2 755,2
<i>związane z kartami kredytowymi</i>	8 001,0	11 509,9	14 517,7	7 752,9	11 144,3	14 032,8	244,1	356,4	468,3	4,0	9,1	16,6
<i>pozostałe</i>	70 717,4	96 026,7	114 822,2	62 898,4	84 222,6	101 936,1	3 445,0	6 866,6	7 277,7	4 374,1	4 937,5	5 608,4
- mieszkaniowe	109 625,9	154 426,6	211 013,0	105 126,6	143 334,8	195 599,5	2 163,0	8 035,5	11 808,7	2 336,3	3 056,3	3 604,7
<i>złotowe</i>	46 978,6	57 648,2	70 293,2	43 540,8	53 112,2	65 271,2	1 101,6	1 480,2	1 418,7	2 336,2	3 055,8	3 603,3
<i>walutowe</i>	62 647,3	96 778,4	140 719,7	61 585,8	90 222,6	130 328,3	1 061,4	6 555,4	10 390,0	0,2	0,5	1,5
- pozostałe nieruchomości	4 436,1	4 797,8	6 293,2	3 057,9	2 861,8	3 968,9	103,9	349,0	509,7	1 274,3	1 587,0	1 814,6
- inwestycyjne	20 658,4	23 322,3	24 706,7	12 419,0	13 986,4	14 850,2	122,3	156,9	176,0	8 117,0	9 179,0	9 680,4
- pozostałe	7 807,4	8 753,5	9 681,5	3 851,5	4 026,3	4 824,5	313,1	796,3	708,0	3 642,8	3 930,9	4 149,0
Kredyty dla przedsiębiorstw	167 198,9	207 757,9	220 575,7	154 752,1	191 530,1	202 696,5	7 024,1	9 452,4	9 961,1	5 422,7	6 775,4	7 918,1
- działalność bieżąca	90 140,4	108 950,8	106 417,4	81 899,7	98 481,3	95 498,2	5 355,4	6 989,0	6 904,1	2 885,3	3 480,5	4 015,2
- inwestycyjne	48 301,6	57 209,7	65 063,8	44 969,7	53 059,6	60 468,4	1 406,2	1 938,4	2 069,9	1 925,7	2 211,7	2 525,5
- nieruchomości	28 756,9	41 597,4	49 094,5	27 882,7	39 989,2	46 730,0	262,5	525,0	987,1	611,6	1 083,2	1 377,4
Kredyty dla instytucji niekomercyjnych	1 324,8	2 074,7	2 423,5	1 167,4	1 872,8	2 177,5	16,8	3,2	0,8	140,5	198,7	245,2
Kredyty dla rolnictwa	18 425,0	19 207,1	19 728,8	6 283,4	6 211,9	6 085,9	0,0	0,0	0,0	12 141,5	12 995,2	13 642,9
- preferencyjne	15 045,7	15 124,9	15 178,0	5 837,5	5 578,6	5 539,0	0,0	0,0	0,0	9 208,2	9 546,2	9 638,9
Depozyty ogółem	392 578,8	461 575,8	524 836,2	351 795,3	411 317,6	467 551,5	7 133,3	11 965,4	15 802,3	33 650,3	38 292,8	41 482,3
- złote	334 077,1	408 397,3	470 786,2	295 021,4	360 475,2	415 390,9	5 742,5	9 968,7	14 313,0	33 313,2	37 953,4	41 082,3
- dewizy	58 501,7	53 178,5	54 049,9	56 773,9	50 842,4	52 160,6	1 390,8	1 996,7	1 489,4	337,1	339,4	400,0
Depozyty przedsiębiorstw	133 247,0	143 265,5	146 624,4	124 972,6	133 296,6	136 727,7	5 366,0	6 664,5	6 205,1	2 908,3	3 304,3	3 691,6
Depozyty gospodarstw domowych	246 944,1	304 126,3	363 113,6	215 646,4	265 301,9	317 420,6	1 744,1	5 227,7	9 491,6	29 553,6	33 596,7	36 201,4
Depozyty instytucji niekomercyjnych	12 387,7	14 184,1	15 098,2	11 176,2	12 719,1	13 403,3	23,2	73,3	105,6	1 188,4	1 391,7	1 589,4

Uwaga:

W przypadku gospodarstw domowych: kredyty konsumpcyjne obejmują kredyty w rachunku bieżącym, związane z kartami kredytowymi oraz pozostałe kredyty i pożyczki, kredyty inwestycyjne stanowią sumę kredytów na inwestycje oraz na zakup papierów wartościowych, a pozostałe zawierają kredyty dyskontowe, eksportowe oraz operacyjne.

W przypadku przedsiębiorstw: kredyty na działalność bieżącą obejmują kredyty w rachunku bieżącym, dyskontowe, eksportowe, operacyjne oraz pozostałe kredyty i pożyczki, kredyty inwestycyjne stanowią sumę kredytów na inwestycje oraz na zakup papierów wartościowych.

Tabela 2.4 – Papiery wartościowe (mln zł)

	Sektor bankowy ogółem			Banki komercyjne			Oddziały instytucji kredytowych			Banki spółdzielcze		
	09/2007	09/2008	09/2009	09/2007	09/2008	09/2009	09/2007	09/2008	09/2009	09/2007	09/2008	09/2009
Ogółem	142 500,4	168 264,8	210 200,1	136 544,0	159 214,7	199 218,9	3 061,2	6 293,8	8 723,8	2 895,1	2 756,3	2 257,4
Rezydent	134 650,8	163 164,1	207 925,3	128 775,9	154 169,5	196 944,0	2 979,7	6 238,3	8 723,8	2 895,1	2 756,3	2 257,4
Nierezydent	7 849,6	5 100,7	2 274,9	7 768,1	5 045,2	2 274,9	81,5	55,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Kapitałowe	1 485,0	1 074,9	1 148,0	1 469,5	1 056,6	1 119,7	0,0	0,0	5,6	15,6	18,3	22,7
Dłużne	140 831,2	167 058,0	208 810,0	134 983,4	158 064,2	197 892,9	3 061,2	6 293,8	8 718,2	2 786,6	2 700,0	2 198,9
- bony pieniężne	21 484,4	14 936,0	44 982,4	19 455,3	12 634,7	42 263,1	398,6	1 153,1	2 449,7	1 630,4	1 148,2	269,6
- obligacje NBP	7 944,5	8 019,0	0,0	7 874,7	7 948,6	0,0	42,8	43,2	0,0	27,0	27,2	0,0
- bony skarbowe	6 140,4	22 703,7	41 730,9	5 439,2	21 026,3	39 295,9	56,3	873,0	1 513,8	644,8	804,4	921,2
- obligacje skarbowe	92 409,4	105 453,5	108 722,1	89 790,5	100 813,5	103 212,5	2 232,6	4 156,1	4 754,7	386,4	483,9	754,8
- pozostałe	12 852,5	15 945,8	13 374,6	12 423,7	15 641,1	13 121,2	330,9	68,4	0,0	97,9	236,3	253,4
Pozostałe	184,1	131,8	242,2	91,2	93,9	206,3	0,0	0,0	0,0	93,0	38,0	35,8

Tabela 2.5 – Kapitały (fundusze) i zobowiązania podporządkowane (mln zł)

	Sektor bankowy ogółem			Banki komercyjne			Oddziały instytucji kredytowych			Banki spółdzielcze		
	09/2007	09/2008	09/2009	09/2007	09/2008	09/2009	09/2007	09/2008	09/2009	09/2007	09/2008	09/2009
Ogółem	64 833,7	80 310,3	101 168,1	60 431,1	75 086,2	94 996,3	x	x	x	4 402,6	5 224,0	6 171,9
Fundusze podstawowe	14 003,0	15 676,7	21 312,8	13 412,5	15 035,2	20 619,8	x	x	x	590,5	641,5	693,0
Akcje własne	-2,4	-2,2	-101,8	-2,4	-2,2	-101,8	x	x	x	0,0	0,0	0,0
Fundusz zapasowy	24 798,8	38 020,7	41 505,0	21 458,5	34 077,8	36 765,9	x	x	x	3 340,2	3 942,9	4 739,1
Inne fundusze rezerwowe	13 194,0	10 502,7	18 542,3	13 152,6	10 455,0	18 488,9	x	x	x	41,4	47,7	53,4
Fundusz ogólnego ryzyka	8 546,4	8 484,6	9 374,4	8 316,7	8 217,9	9 064,2	x	x	x	229,8	266,7	310,2
Wynik z lat ubiegłych	-28,5	233,2	250,2	-36,5	232,5	251,8	x	x	x	8,0	0,7	-1,6
Fundusz z aktualizacji wyceny	527,4	-12,5	462,3	420,2	-114,3	361,4	x	x	x	107,2	101,8	100,9
Inne fundusze uzupełniające (KNB/KNF/Prawo bankowe)	560,1	734,0	951,2	559,8	734,0	951,2	x	x	x	0,3	0,0	0,0
Rezerwa na ryzyko i wydatki niezwiązane z podstawową działaln.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x	x	x	0,0	0,0	0,0
Zob. podporządkowane przy uwzględnieniu okresu wymagalności	2 449,3	6 460,9	8 302,2	2 344,4	6 220,2	8 033,5	x	x	x	104,9	240,8	268,7
Pozostałe zobowiązania podporządkowane	792,3	159,6	547,1	774,7	134,7	488,4	x	x	x	17,6	24,9	58,6
Odsetki od zobowiązań podporządkowanych	30,7	95,5	72,5	30,6	95,1	72,2	x	x	x	0,1	0,4	0,4

Tabela 3 – Rachunek zysków i strat (mln zł) oraz efektywność działania

	Sektor bankowy ogółem			Banki komercyjne			Oddziały instytucji kredytowych			Banki spółdzielcze		
	09/2007	09/2008	09/2009	09/2007	09/2008	09/2009	09/2007	09/2008	09/2009	09/2007	09/2008	09/2009
Wynik z tytułu odsetek	17 658,9	22 081,6	20 863,9	15 761,8	19 418,4	18 162,1	325,9	642,1	926,4	1 571,2	2 021,1	1 775,4
- przychody	31 014,2	42 951,2	43 248,1	27 855,3	38 064,1	38 075,2	999,6	1 941,3	2 300,9	2 159,3	2 945,8	2 872,0
- koszty	13 355,3	20 869,6	22 384,2	12 093,5	18 645,6	19 913,1	673,7	1 299,2	1 374,5	588,1	924,8	1 096,5
Wynik z tytułu prowizji	8 180,5	8 556,9	9 149,6	7 487,0	7 714,6	8 286,5	97,9	192,9	163,2	595,6	649,5	699,9
- przychody	10 179,0	11 090,5	11 792,7	9 306,5	9 876,3	10 666,2	222,2	504,5	368,1	650,3	709,7	758,4
- koszty	1 998,5	2 533,5	2 643,0	1 819,5	2 161,6	2 379,7	124,3	311,6	204,9	54,7	60,2	58,5
Przychody z udziałów lub akcji, pozostałych pap. wartościowych	933,4	1 342,9	1 309,9	927,9	1 329,3	1 292,7	0,0	0,0	0,0	5,5	13,6	17,3
Wynik operacji finansowych	1 136,5	288,3	3 384,2	1 130,3	341,8	2 910,0	-11,5	-47,2	469,6	17,6	-6,3	4,7
Wynik z pozycji wymiany	2 816,4	4 614,3	1 915,8	2 644,6	4 222,6	1 969,6	159,1	377,6	-73,9	12,7	14,1	20,0
Wynik działalności bankowej	30 725,7	36 884,1	36 623,5	27 951,6	33 026,7	32 620,9	571,4	1 165,3	1 485,3	2 202,6	2 692,0	2 517,3
Pozostałe przychody operacyjne	1 110,3	1 414,8	1 278,2	1 010,1	1 299,5	1 119,4	23,3	24,9	46,1	76,8	90,4	112,7
Pozostałe koszty operacyjne	553,6	620,6	754,7	487,8	529,3	643,5	7,0	20,5	44,8	58,7	70,8	66,3
Wynik z tytułu korekt wartości godziwej w rach. zabezpieczeń	-3,5	4,1	-3,9	-1,9	2,0	7,0	-1,7	2,1	-10,9	0,0	0,0	0,0
Koszty działania banku	15 410,8	17 956,8	18 436,1	13 525,4	15 676,7	16 043,9	504,0	690,2	739,7	1 381,3	1 589,9	1 652,5
- wynagrodzenia	7 184,6	8 387,2	8 363,2	6 158,5	7 165,1	7 102,1	199,4	258,6	270,4	826,7	963,5	990,7
- ubezpieczenia i inne świadczenia	1 588,1	1 752,4	1 643,0	1 369,6	1 501,9	1 390,2	35,7	54,3	51,9	182,8	196,3	200,9
- inne	6 638,1	7 817,2	8 429,9	5 997,3	7 009,7	7 551,6	268,9	377,3	417,5	371,9	430,1	460,9
Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niem. i praw.	1 679,9	1 717,6	1 870,3	1 534,0	1 535,0	1 670,8	28,9	53,2	64,3	117,1	129,4	135,2
Różnica wartości rezerw i aktualizacji	1 296,6	2 604,1	8 231,5	1 119,9	2 298,8	7 558,5	127,8	236,0	600,0	48,9	69,2	72,9
- odpisy na rezerwy i aktualizację wartości	8 238,1	10 528,6	23 336,0	7 857,9	10 001,1	22 436,6	135,0	243,2	610,8	245,2	284,2	288,6
w tym na należności zagrożone	4 214,3	5 637,9	15 882,0	3 979,9	5 294,4	15 399,3	57,1	156,6	274,2	177,4	186,9	208,5
- rozwiązanie rezerw i aktualizacja wartości	6 941,6	7 924,5	15 104,5	6 738,0	7 702,3	14 878,1	7,2	7,2	10,7	196,4	215,0	215,7
w tym należności zagrożone	3 412,8	3 804,2	9 568,1	3 260,9	3 642,4	9 402,1	3,3	3,0	5,1	148,5	158,8	160,9
Wynik z działalności operacyjnej	12 891,5	15 403,9	8 605,2	12 292,8	14 288,3	7 830,6	-74,7	192,4	71,5	673,5	923,2	703,0
Wynik na operacjach nadzwyczajnych	0,1	0,1	-15,5	0,1	0,0	0,2	0,0	0,0	-15,7	0,0	0,0	0,1
Ujemna wartość firmy jednorazowo ujęta w wyniku finansowym	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Udział w zyskach (stratach) jednostek podporządkowanych	3,4	0,6	0,6	3,4	0,6	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zysk (strata) z aktywów przeznaczonych do zbycia	-1,0	0,3	0,0	-1,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Wynik finansowy brutto	12 894,0	15 404,8	8 590,3	12 295,3	14 289,3	7 831,4	-74,7	192,4	55,8	673,5	923,2	703,1
Podatek dochodowy	2 409,6	2 766,1	1 582,9	2 253,2	2 545,4	1 410,9	27,3	47,3	27,5	129,2	173,3	144,5
Pozostałe obowiązkowe zmniejszenie zysku (zwiększenie straty)	-1,3	0,9	0,0	-1,8	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0
Wynik (zysk/strata) po opodatkowaniu netto	10 485,7	12 637,9	7 007,4	10 043,9	11 742,9	6 420,5	-102,0	145,0	28,3	543,8	749,9	558,6
Efektywność działania												
Marża odsetkowa (w %)	3,3	3,5	2,7	3,2	3,4	2,6	1,8	2,2	2,2	4,7	5,2	4,1
Wskaźnik kosztów operacyjnych (w %)	54,6	52,0	54,6	52,9	50,7	53,5	90,6	63,0	53,3	67,5	63,4	69,7
ROA (w %)	2,0	2,5	1,2	2,1	2,5	1,1	-0,5	0,7	0,2	1,6	2,4	1,6
ROE (w %)	26,2	26,1	11,8	26,8	26,4	11,7	x	x	x	18,4	21,7	13,8
Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto (w zł)	4 868,2	5 235,7	5 261,8	5 211,0	5 586,1	5 616,4	7 452,0	6 490,2	6 518,9	3 093,7	3 448,1	3 495,8
Aktywa / 1 pracownik (w tys. zł)	4 737,1	4 917,2	5 958,1	4 998,2	5 472,6	6 659,3	8 933,5	9 528,2	12 750,7	1 525,2	1 710,3	1 835,4
Wynik finansowy brutto / 1 pracownik (w tys. zł)	78,6	86,5	48,6	93,6	100,3	55,7	-25,1	43,4	12,1	22,7	29,7	22,3

Tabela 4 – Należności zagrożone (mln zł)

	Sektor bankowy ogółem			Banki komercyjne			Oddziały instytucji kredytowych			Banki spółdzielcze		
	09/2007	09/2008	09/2009	09/2007	09/2008	09/2009	09/2007	09/2008	09/2009	09/2007	09/2008	09/2009
Należności zagrożone	23 868,2	24 059,1	45 556,3	22 799,0	22 735,4	43 275,6	197,8	428,6	1 166,6	871,4	895,2	1 114,1
Sektor finansowy	483,7	409,8	531,7	478,0	403,3	522,1	0,0	0,0	0,0	5,8	6,5	9,7
Sektor niefinansowy	23 275,7	23 539,4	44 918,2	22 215,9	22 224,3	42 649,5	197,8	428,6	1 166,6	862,1	886,5	1 102,1
- przedsiębiorstwa	12 701,5	12 058,9	24 841,9	12 290,2	11 606,9	24 248,7	105,7	103,5	106,8	305,6	348,5	486,4
- gospodarstwa domowe	10 519,3	11 415,8	20 021,9	9 876,1	10 558,0	18 350,7	91,6	324,6	1 059,9	551,5	533,1	611,3
- instytucje niekomercyjne	55,0	64,6	54,3	49,6	59,4	50,0	0,4	0,4	0,0	5,0	4,8	4,4
Sektor instytucji rządowych i samorządowych	108,7	109,9	106,4	105,2	107,7	104,1	0,0	0,0	0,0	3,5	2,2	2,3
Udział należności zagrożonych w należnościach ogółem	4,2	3,6	6,1	4,5	3,8	6,6	0,8	1,2	2,8	2,1	1,9	2,1
Sektor finansowy	0,4	0,3	0,6	0,4	0,4	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Sektor niefinansowy	5,6	4,4	7,0	5,9	4,6	7,5	1,5	1,6	3,8	3,1	2,8	3,1
- przedsiębiorstwa	7,4	5,6	10,8	7,7	5,9	11,5	1,5	1,1	1,1	5,6	5,1	6,1
- gospodarstwa domowe	4,4	3,5	4,9	4,6	3,8	5,1	1,4	2,0	5,0	2,5	2,1	2,2
- instytucje niekomercyjne	4,1	3,1	2,2	4,2	3,2	2,3	2,6	12,2	0,0	3,6	2,4	1,8
Sektor instytucji rządowych i samorządowych	0,6	0,5	0,4	0,6	0,6	0,4	0,0	0,0	0,0	0,3	0,1	0,1
Kredyty zagrożone dla gospodarstw domowych	10 396,4	11 300,5	19 737,5	9 762,0	10 449,1	18 071,7	86,0	321,0	1 056,6	548,3	530,4	609,1
- konsumpcyjne	6 605,7	7 824,9	14 413,4	6 305,5	7 290,0	13 252,4	79,2	308,9	901,8	221,0	226,1	259,3
w rachunku bieżącym	1 364,2	1 250,9	1 722,0	1 324,6	1 210,5	1 667,3	0,0	0,0	0,0	39,6	40,4	54,7
związane z kartami kredytowymi	525,7	724,2	1 541,9	501,2	693,2	1 497,3	24,4	30,9	44,3	0,1	0,1	0,3
pozostałe	4 715,8	5 849,7	11 149,5	4 479,7	5 386,3	10 087,8	54,8	277,9	857,5	181,3	185,6	204,3
- mieszkaniowe	1 379,5	1 556,9	2 916,8	1 346,5	1 515,3	2 827,1	2,5	9,1	39,1	30,6	32,5	50,6
złotowe	871,3	1 065,2	1 658,6	839,7	1 029,1	1 596,0	1,1	3,6	12,0	30,6	32,5	50,6
walutowe	508,2	491,7	1 258,2	506,8	486,2	1 231,1	1,4	5,5	27,1	0,0	0,0	0,0
- pozostałe nieruchomości	136,0	133,9	193,3	119,3	110,3	157,8	0,0	0,0	0,0	16,6	23,6	35,5
- inwestycyjne	1 214,7	1 079,9	1 255,7	1 059,3	942,9	1 106,1	1,6	3,0	4,3	153,8	134,0	145,3
- pozostałe	1 060,4	704,9	958,2	931,3	590,6	728,4	2,7	0,0	111,5	126,4	114,2	118,4
Udział kredytów zagrożonych w kredytach ogółem												
Ogółem	4,4	3,5	4,9	4,6	3,8	5,1	1,3	1,9	5,0	2,5	2,1	2,2
- konsumpcyjne	6,9	6,1	9,4	7,3	6,4	9,7	2,1	4,2	11,6	3,4	3,1	3,1
w rachunku bieżącym	7,8	6,0	7,3	8,6	6,6	8,1	5,4	0,0	0,0	1,9	1,7	2,0
związane z kartami kredytowymi	6,6	6,3	10,6	6,5	6,2	10,7	10,0	8,7	9,5	1,9	1,4	1,9
pozostałe	6,7	6,1	9,7	7,1	6,4	9,9	1,6	4,1	11,8	4,1	3,8	3,6
- mieszkaniowe	1,3	1,0	1,4	1,3	1,1	1,4	0,1	0,1	0,3	1,3	1,1	1,4
złotowe	1,9	1,8	2,4	1,9	1,9	2,4	0,1	0,2	0,8	1,3	1,1	1,4
walutowe	0,8	0,5	0,9	0,8	0,5	0,9	0,1	0,1	0,3	0,0	0,0	0,0
- pozostałe nieruchomości	3,1	2,8	3,1	3,9	3,9	4,0	0,0	0,0	0,0	1,3	1,5	2,0
- inwestycyjne	5,9	4,6	5,1	8,5	6,7	7,4	1,3	1,9	2,4	1,9	1,5	1,5
- pozostałe	13,6	8,1	9,9	24,2	14,7	15,1	0,9	0,0	15,7	3,5	2,9	2,9
Wartość zabezpieczeń i rezerw/odpisów na nal. zagroż. od sek. nief.												
- wartość zabezpieczeń	4 763,6	5 658,2	12 206,1	4 342,4	5 337,2	11 739,8	107,9	11,1	18,2	313,3	310,0	448,2
- podstawa tworzenia rezerw/odpisów	18 512,2	17 881,2	32 712,1	17 873,5	16 887,2	30 909,7	89,9	417,5	1 148,4	548,8	576,5	653,9
- rezerwy/odpisy wymagane	16 389,9	15 122,4	24 276,8	15 797,3	14 277,9	22 857,0	109,2	357,0	874,7	483,4	487,4	545,1
- rezerwy/odpisy utworzone	16 103,2	15 133,3	22 542,9	15 517,3	14 283,2	21 049,7	135,2	390,9	1 004,8	450,7	459,2	488,4

Tabela 5 – Adekwatność kapitałowa (mln zł)

	Sektor bankowy ogółem			Banki komercyjne			Oddziały instytucji kredytowych			Banki spółdzielcze		
	09/2007	09/2008	09/2009	09/2007	09/2008	09/2009	09/2007	09/2008	09/2009	09/2007	09/2008	09/2009
Fundusze własne banków ogółem dla wsp. wyp.	57 724,8	72 748,3	89 313,8	53 388,9	67 562,1	83 271,0	x	x	x	4 335,9	5 186,2	6 042,9
- kapitał krótkoterminowy	272,5	335,3	240,4	272,5	335,3	240,4	x	x	x	0,0	0,0	0,0
- fundusze podstawowe	57 895,2	70 815,4	85 169,1	53 721,5	65 945,0	79 455,9	x	x	x	4 173,8	4 870,4	5 713,2
- fundusze uzupełniające	3 536,8	7 815,2	10 027,8	3 324,4	7 469,2	9 651,0	x	x	x	212,4	346,0	376,8
- pomniejszenia sumy funduszy podstawowych i uzupełniających	3 979,8	6 217,6	6 123,4	3 929,5	6 187,4	6 076,3	x	x	x	50,3	30,2	47,1
Rozkład banków według funduszy własnych												
< 3	20	0	1	0	0	0	x	x	x	20	0	1
3 < 10	459	435	388	0	0	0	x	x	x	459	435	388
10 < 20	80	103	136	0	0	0	x	x	x	80	103	136
20 < 50	22	37	46	1	0	1	x	x	x	21	37	45
50 < 100	7	9	9	5	5	2	x	x	x	2	4	7
100 < 200	11	6	8	11	6	7	x	x	x	0	0	1
200 < 500	12	17	15	12	17	15	x	x	x	0	0	0
500 < 1000	7	6	6	7	6	6	x	x	x	0	0	0
1000 < 2000	7	8	6	7	8	6	x	x	x	0	0	0
2000 < 5000	5	8	10	5	8	10	x	x	x	0	0	0
5000 < 10000	3	1	2	3	1	2	x	x	x	0	0	0
> 10000	0	1	2	0	1	2	x	x	x	0	0	0
Calkowity wymóg kapitałowy	39 030,5	50 245,5	54 644,1	36 506,5	47 191,7	51 100,9	x	x	x	2 524,0	3 053,9	3 543,2
Ryzyko kredytowe	36 816,8	43 694,0	47 886,1	34 305,4	41 064,0	44 823,7	x	x	x	2 511,4	2 630,0	3 062,5
Ryzyko operacyjne	x	5 296,9	5 662,5	x	4 883,1	5 185,0	x	x	x	x	413,7	477,5
Ryzyko cen kapitałowych pap. wart., instr.dłuż., tow. i walutowe	457,3	374,4	324,6	454,7	372,7	323,5	x	x	x	2,5	1,8	1,1
Ryzyko ogólne stóp procentowych	896,2	751,3	550,4	896,2	750,9	550,4	x	x	x	0,0	0,4	0,0
Przekroczenie limitu koncentracji zaangażowań	474,5	116,2	87,3	465,3	111,2	85,8	x	x	x	9,2	5,0	1,5
Przekroczenie progu koncentracji kapitałowej	0,0	0,0	1,4	0,0	0,0	1,1	x	x	x	0,0	0,0	0,2
Pozostałe	385,7	12,7	131,8	384,8	9,8	131,3	x	x	x	0,8	2,9	0,5
Współczynnik wypłacalności	11,8	11,6	13,1	11,7	11,5	13,0	x	x	x	13,7	13,6	13,6
Mediana (Me)	15,0	14,8	15,1	12,5	11,9	12,2	x	x	x	15,2	14,9	15,2
Średnia arytm. (x)	17,9	17,4	17,2	16,1	22,3	17,9	x	x	x	18,1	16,9	17,2
Rozkład banków według współczynnika wypłacalności												
< 8	1	1	3	0	0	1	x	x	x	1	1	2
8 < 10	70	45	25	4	10	2	x	x	x	66	35	23
10 < 12	108	132	129	15	16	22	x	x	x	93	116	107
12 < 15	138	148	154	14	7	6	x	x	x	124	141	148
> 15	316	305	318	18	19	20	x	x	x	298	286	298